

SELVITYS

opetus- ja ohjaushenkilöstön orientaatiosta
tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen

Mia Lahtela, Päivi-Katriina Juutilainen, Pirjo Aura, Outi Rantanen,
Nina Mäkelä, Leena Nikander & Heikki Hannula

Toim. Miia Karttunen

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Mia Lahtela, Päivi-Katriina Juutilainen, Pirjo Aura,
Outi Rantanen, Nina Mäkelä, Leena Nikander & Heikki Hannula

Toim. Miia Karttunen

SELVITYS

opetus- ja ohjaushenkilöstön
orientaatiosta tulevaisuus-
suuntautuneeseen uraohjaukseen

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

XAMK KEHITTÄÄ 168

KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU
KOUVOLA 2021

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: Pixabay.com

Taitto- ja paino: Grano Oy

ISBN: 978-952-344-377-8 (PDF)

ISSN: 2489-3102 (verkko)

julkaisut@xamk.fi

ESIPUHE JA TEKIJÄT

Tässä selvityksessä tarkastellaan, miten ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö on orientoitunut tulevaisuuden työhön ja tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen sekä kokee ja arvioi tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen liittyviä osaamistarpeitaan.

Selvitys on osa *Ohjaus tulevaisuuden työhön* -hanketta. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittama hanke on toteutunut Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk), Haaga-Helia ammattikorkeakoulun, Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK), Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK), Turun ammattikorkeakoulun ja Centria-ammattikorkeakoulun kaksivuotisena yhteistyönä syyskuusta 2019 elokuuhun 2021. Hankkeessa on kehitetty ja mallinnettu korkeakoulujen tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta, uraohjauksellista pedagogiikkaa ja henkilöstön ohjausosaamista sekä vahvistettu valtakunnallisesti tietoisuutta tulevaisuuden osaamisista ja niihin liittyvästä ohjaus- ja opetustyöstä. (Ohjaus tulevaisuuden työhön 2021.)

Tämä julkaisu on selvitysraportti, joka täydentää hankkeen aiempien kokoomajulkaisujen sarjaa (*Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus. Lähtökohdat ja uraohjauskoulutus*, toim. Isosuo & Karttunen 2021, erityisesti Rantasen ym. artikkeli; *Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus. Käytännön kokeilut ja suositukset*, toim. Isosuo ym. 2021, erityisesti Juutilaisen ym. artikkeli).

Selvitystyötä ovat koordinoineet Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeen asiantuntijat Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa, Hämeen ammattikorkeakoulussa ja Tampereen ammattikorkeakoulussa. Tulosten analyysista ja tulosten raportoinnista ovat vastanneet Haaga-Helian hanketoimijat ja julkaisun viimeistelystä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun hanketoimijat.

PIRJO AURA

Tradenomi ja Master-opiskelija Pirjo Aura työskentelee TKI-asiantuntijana Haaga-Helia ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa Aura toimii TKI-koordinaattorina ja vastaa mm. hankkeen hallinnosta, viestinnästä ja projektiryhmän tuesta.

HEIKKI HANNULA

KT Heikki Hannula työskentelee lehtorina Hämeen ammattikorkeakoulun Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Hän on mukana sekä opettajakoulutuksessa että erilaisissa hankkeissa. Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeeseen hän tuo asiantuntijuutta muun muassa ammatillisesta opettajakoulutuksesta ja yrittäjyyskasvatuksesta.

PÄIVI-KATRIINA JUUTILAINEN

FT Päivi-Katriina Juutilainen työskentelee yliopettajana Haaga-Helia ammatillisen opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajakoulutuksessa. Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa hän toimii Haaga-Helian osaprojektin projektipäällikkönä.

MIIA KARTTUNEN

FT Miia Karttunen työskentelee TKI-asiantuntijana ja kielten yliopettajana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Xamkin Kouvolan kampuksella. Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa Karttunen vastaa hankkeen viestinnän ja arvioinnin kokonaisuudesta.

MIA LAHTELA

KM Mia Lahtela työskentelee lehtorina ja opinto-ohjaajana Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa. Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa Lahtela osallistuu asiantuntijana opetus- ja ohjaushenkilöstölle toteutetun selvityksen toteuttamiseen.

NINA MÄKELÄ

KM Nina Mäkelä työskentelee lehtorina Haaga-Helian ammatillisessa opettajakorkeakoulussa, jossa opettajakouluttajan työn lisäksi Mäkelällä on useita täydennyskoulutus-hankkeita. Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa Mäkelä toimii asiantuntijana.

LEENA NIKANDER

KT Leena Nikander työskentelee yliopettajana Hämeen ammattikorkeakoulun HAMK Edu -tutkimusyksikössä useissa korkeakoulutusta kehittävässä hankkeissa. Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa Nikander toimii HAMK:n projektivastaavana ja hankkeen teeman 1 koordinoijana.

OUTI RANTANEN

YTM Outi Rantanen työskentelee lehtorina Tampereen ammattikorkeakoulun opettaja-korkeakoulussa ammatillisessa opinto-ohjaajakoulutuksessa. Opetustyön lisäksi Rantanen toimii korkeakoulutusta ja ohjausta kehittävässä hankkeissa. OTT-hankkeessa Rantanen toimii TAMK:n projektivastaavana ja hankkeen teeman 1 koordinoijana.

Me Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeen toimijat toivomme, että sekä tämän selvitysraportin että hankkeen muut julkaisut tarjoavat korkeakoulujen uraohjaustoimijoille hyödyllisiä tietoja oman toimintansa kehittämiseen.

Kouvolassa 19.8.2021

Miia Karttunen

julkaisun toimittaja

SISÄLTÖ

ESIPUHE JA TEKIJÄT	3
JOHDANTO.....	7
TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	9
TULOKSET TEEMOITTAIN	12
TULOSTEN YHTEENVETOA JA POHDINTAA	35
LIITTEET	40
Kyselyn saateteksti	40
Kyselylomake	41
Tutkimuslupalomake.....	48

JOHDANTO

Useiden tutkimusten ja selvitysten perusteella korkeakouluopiskelijat eivät koe saavansa riittävästi valmiuksia oman uransa ja tulevaisuutensa suunnitteluun. Viime vuosina monet korkeakoulut ovatkin kiinnittäneet huomiota ohjaus-, neuvonta- ja tiedotuspalvelujen (ONT) laatuun ja muun muassa kirjoittaneet auki omia ohjaussuunnitelmiaan, joissa ONT-palveluja on systematisoitu ja tehty näkyviksi. Ohjaussuunnitelmien perusteella korkeakoulut pyrkivät edistämään ”kaikki ohjaavat” -periaatetta, jolloin myös pedagogiikkaa halutaan kehittää opiskelijoiden urasuunnittelua ja tulevaisuustaitoja tukevaksi.

Tässä selvityksessä tarkastellaan, miten ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö on orientoitunut tulevaisuuden työhön ja tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen sekä kokee ja arvioi tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen liittyviä osaamistarpeitaan.

Aineisto kerättiin Webropol-kyselyllä kaikissa hankkeen korkeakoulussa (liitteet 1–3). Selvitys toteutettiin strukturoidulla kyselyllä, jossa oli mukana avoimia kysymyksiä. Kysymyksillä selvitettiin opetus- ja ohjaushenkilöstön käsityksiä omasta uraohjausosaamisestaan sekä orientaatiota tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen. Kysymykset laadittiin ohjaajien kansainvälisten kompetenssiluokitusten (IAEVG 2018; NICE, ks. Schiersmann ym. 2012) perusteella. Kysely rakentui pääosin väittämäkysymyksistä, joihin vastaajaa pyydettiin ottamaan kantaa asteikolla *täysin eri mieltä – melko eri mieltä – melko samaa mieltä – täysin*

samaa mieltä – ei mielipidettä. Aineiston analysoinnissa yksittäisten kysymysten osalta vaihtoehdon ei mielipidettä valinneet vastaajat poistettiin esimerkiksi keskiarvojen laske-
misessa. Aineisto käsiteltiin pääosin kvantitatiivisin menetelmin. Vain avoimet kysymykset
käsiteltiin kvalitatiivisin menetelmin. Kyselyyn vastattiin anonyymisti.

Aineiston analyysi tehtiin huhti-kesäkuussa 2020. Selvityksen tulosten perusteella suunnitel-
tiin ja toteutettiin hankkeessa mukana olevien korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstölle
suunnatun uraohjauskoulutuskokonaisuuden pilotointi.

TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Selvityksellä haluttiin näkymä hankkeessa mukana olevien ammattikorkeakoulujen uraohjauksen tilaan erityisesti pedagogisen toiminnan näkökulmasta. Samaan aikaan hankekorkeakouluissa oli käynnistynyt kehittämistoimintaa, jossa kiinnitettiin huomiota kokonaisvaltaisesti ohjausprosesseihin ja ohjauksen rakenteisiin. Selvityksessä kiinnityttiin kuitenkin ohjauksen ja pedagogiikan rajapintaan, eikä niinkään neuvonta- ja tiedotuspalveluiden kokonaisuuteen organisaatiotasolla. Selvitys päätettiin toteuttaa kyselyllä, joka kohdennettiin opetus- ja ohjaustyötä tekeviin asiantuntijoihin.

Seuraavassa käsitellään kyselylomakkeen rakentamista ja aineiston keräämiseen liittyviä yksityiskohtia.

TUTKIMUSKYSYMYKSET

Selvityksen tavoitteena oli saada jäsentynyttä tietoa siitä, miten ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö

- 1) on orientoitunut tulevaisuuden työhön ja tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen sekä
- 2) kokee ja arvioi tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen liittyviä osaamistarpeitaan.

KYSELYLOMAKKEEN RAKENTAMINEN

Kyselylomakkeen rakentaminen aloitettiin syksyllä 2019, jolloin työryhmä listasi yhteisissä kokoontumisissa tutkimustavoitteiden ympärille useita ydinteemoja. Teemojen karsimista ja edelleen kehittelyä jatkettiin aina kevään 2020 alkuun asti, jolloin ryhdyttiin työstämään lomaketta Webropol-alustalle. Webropol-alusta valittiin kyselyn laatimisen välineeksi sen helpon käytettävyyden takia. Ohjelma oli helposti myös yhdistettävissä SPSS-analysointiohjelman kanssa.

Edellä mainittujen tavoitteiden alle luotiin yhdeksän teemaa. Teemojen käsittely tapahtui lomakkeessa joko yhdellä tai useammalla kysymyksellä. Pääsääntöisesti teemat muodostivat yhden kysymyksen, joka sisälsi useampia väittämiä. Vastausten tarkastelu erilaisissa vastaajaryhmissä oli myös selvityksen kohteena, joten kyselyyn luotiin varsinaisten sisältöteemojen lisäksi myös vastaajien taustoja kartoittavia kysymyksiä. Taustamuuttujien laatimisessa otettiin huomioon erittäin tarkasti tietosuojakysymykset, minkä takia kysymysten muotoa ja määrää jouduttiin muokkaamaan useamman kerran. Lopullisiksi taustakysymyksiksi tulivat vastaajan työskentelyorganisaatio, koulutusala sekä kokemus opetus- ja ohjaustyöstä vuosina. Esimerkiksi vastaajan sukupuolta, ikää tai ammattinimikettä ei tietosuojasyistä kysytty. Kyselyn päätti kaksi avointa kysymystä.

Kyselyn lopulliset teemat ovat seuraavat (ks. kyselylomake, liite 2):

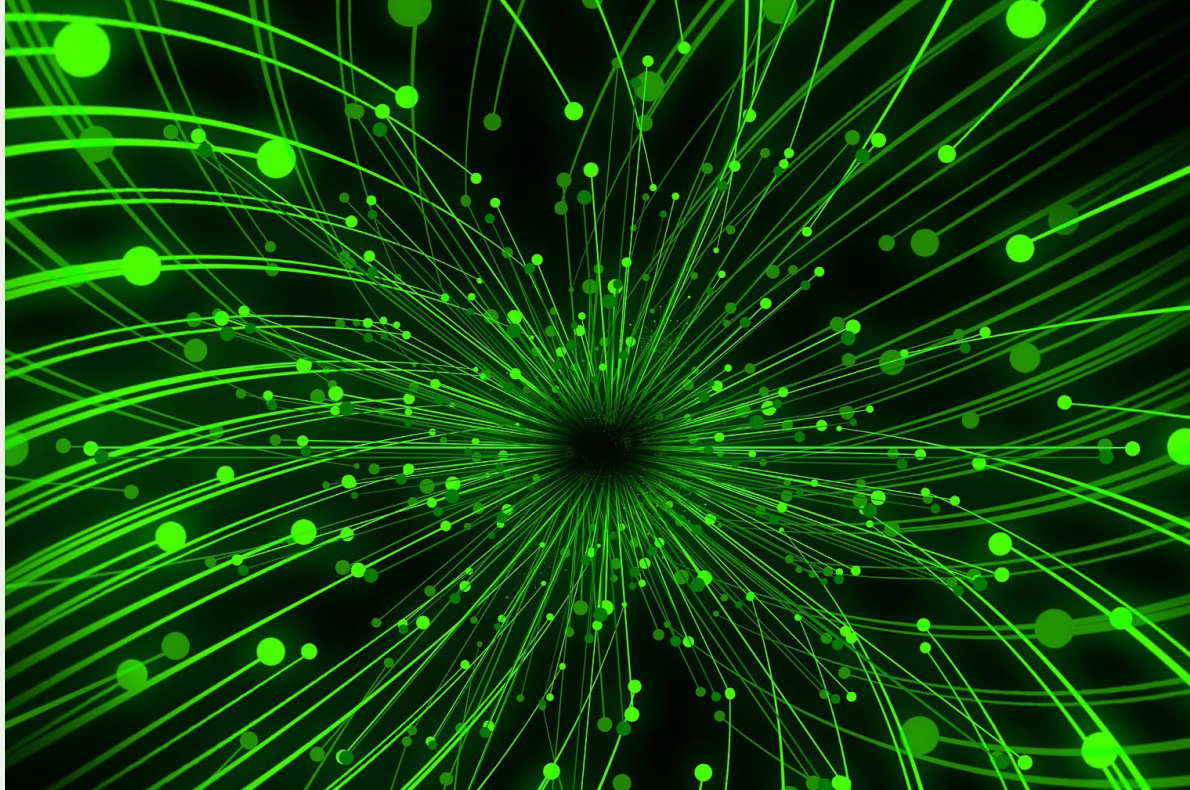
- taustatiedot
- tulevaisuusorientaatio
- koulutusväylät ja -polut opiskelijoille
- säädökset ja ohjeet
- ohjaus- ja tukipalvelut
- verkostoituminen ja yhteistyö
- opiskelijan ohjaaminen
- opiskelijan osaamisen arviointi
- uraohjaus
- digitaalisuus ohjauksessa
- muita uraohjauksesta heränneitä ajatuksia

SELVITYKSEN TOTEUTUS

Selvitys toteutettiin kevään 2020 aikana kaikissa kuudessa Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeen ammattikorkeakoulussa: Centriassa, Haaga-Heliassa sekä Hämeen, Tampereen, Turun ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluissa. Selvityksen kohderyhmänä oli kukin ammattikorkeakoulun opetus- ja ohjaushenkilöstö. Opetus- ja ohjaushenkilöstöä näissä ammattikorkeakouluissa oli keväällä 2020 noin 2200.

Selvityksen kyselylomaketta varten luotu julkinen vastauslinkki jaettiin toukokuussa 2020 ammattikorkeakouluihin, ja kukin organisaatio vastasi itsenäisesti tavasta toimittaa linkki kohderyhmälle vastattavaksi. Kukin ammattikorkeakoulu saattoi itsenäisesti myös muistuttaa vastaajia lomakkeen vastausajan päättymisestä. Vastauksia saatiin kaikista osallistuneista ammattikorkeakouluista mutta hieman epätasaisesti.

Vastausajan päättymisen jälkeen Webropol-vastauksista muodostettiin SPSS-aineisto, jonka avulla datan analysointi suoritettiin. Analysoinnissa osa-alueväittämiä tarkasteltiin prosenttijakaumien sekä keski- ja hajontalukujen kautta. Osa-alueväittämiä ja -kysymyksiä tarkasteltiin lisäksi Kruskal-Wallis testillä ammattikorkeakouluittain, opetus- ja ohjauskokemusryhmittäin sekä opetusalan mukaan. Näiden testausten kautta haluttiin selvittää, löytyikö erilaisten taustamuuttujien suhteen eroja vastaajaryhmittäin. Vastausjakaumissa ja datan analysoinnissa ei huomioitu vastaajia, jotka olivat osa-alueiden väittämissä tai yksittäisissä kysymyksissä vastanneet *ei mielipidettä*. Kyselyn loppupuolella olleiden avointen kysymysten tuottamaa laadullista aineistoa on analysoitu sisällönanalyysiä ja teemoittelua hyödyntäen.

TULOKSET TEEMOITTAIN

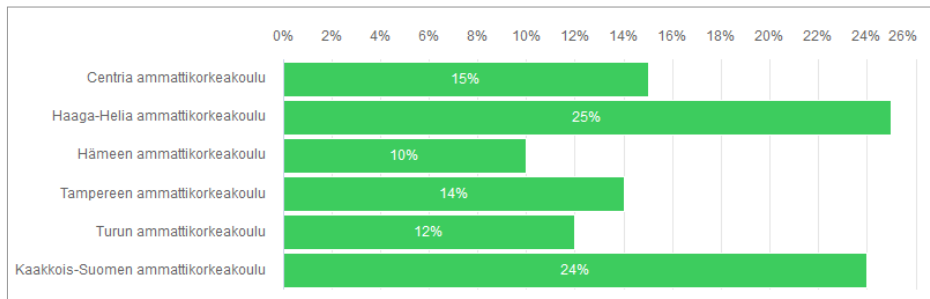
Tässä luvussa käsitellään kyselyn tuloksia. Tulosten raportoinnissa tarkastellaan ensin kyselyn osa-alueiden kokonaistulokset ja sen jälkeen mahdollisia osaryhmittäisiä eroja. Tulosten raportointi etenee kyselylomakkeen osa-aluejärjestyksestä mukailleen siten, että ensin taustoitetaan ja määritellään tiiviisti kutakin teemaa, minkä jälkeen esitetään aineiston tulokset.

TAUSTATIEDOT

Vastaajan taustatietoja kartoittavia kysymyksiä oli lomakkeessa kaikkiaan neljä, ja kuten edellä todettiin, tiukkojen tietosuojakäytäntöjen takia taustatietojen määrä haluttiin pitää mahdollisimman pienenä. Vastaajan taustoina kartoitettiin siis vain hänen opetus- ja ohjauskokemuksensa pituutta, nykyistä työpaikkaa ja työskentelyalaa. Työskentelyalan vaihtoehdot laadittiin opetus- ja kulttuuriministeriön luokituksen mukaisesti, joten aloja määriteltiin kaiken kaikkiaan kymmenen. Taustakysymyksistä ainoastaan nykyinen työskentelyorganisaatio oli vastaajalle pakollinen. Muihin taustakysymyksiin vastaaja saattoi halutessaan jättää vastaamatta. Vastaajat tulivat Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeen kumppanikorkeakouluista.

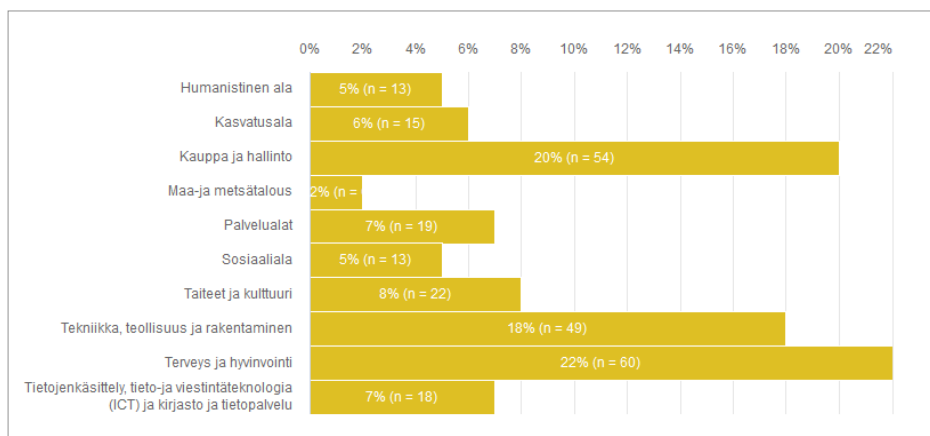
Kyselyyn vastasi kaikkiaan 273 henkilöä. Vastausten määrä vaihteli osa-alueittain ja kysymykohtaisesti 229–273 vastaajan välillä riippuen hyvin pitkälti siitä, miten paljon *ei mielipidettä* -vastauksia kussakin kysymyksessä esiintyi.

Kyselyyn vastanneista opettajista ja ohjaushenkilöstöstä noin puolet tuli Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta (25,3 %) ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta (24,2 %). Turun ammattikorkeakoulusta, Tampereen ammattikorkeakoulusta ja Centria-ammattikorkeakoulusta tulleiden vastaajien osuus on 10–15 %. Hämeen ammattikorkeakoulun osallistujamäärä oli pienin. Heidän osuutensa vastaajista oli vain 10 %.

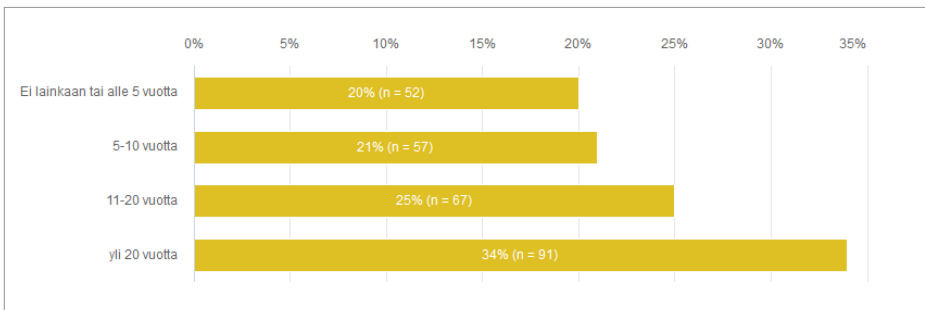
Kuva 1. Vastaajamäärät ammattikorkeakouluittain (n = 273)

Koulutusalojen osalta 269 vastaajaa merkitsi tietonsa. Eniten osallistujia tuli terveyden ja hyvinvoinnin alalta (22 %) ja kaupan ja hallinnon alalta (20 %). Pienimmät osallistujamäärät tulivat sosiaalialalta (5 %), humanistiselta alalta (5 %) ja maa- ja metsätalouden alalta, joita oli vastaajajoukossa vain 2 %. Kunkin alan osallistujamäärät ovat esiteltynä kuvassa 2.

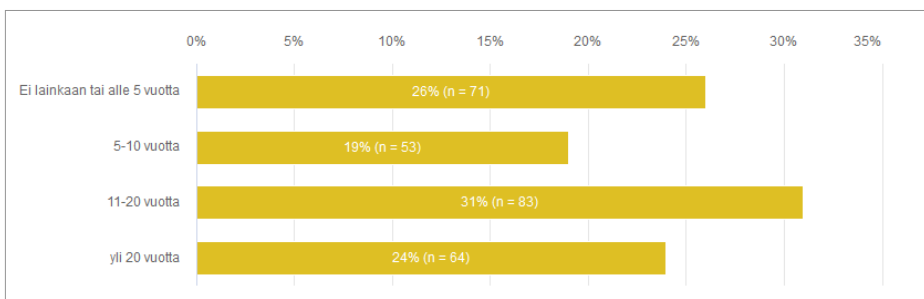
Kuva 2. Vastaajien jakauma koulutusaloittain (n = 269)

Vastaajien kokemusta sekä opetus- että ohjaustyöstä kysyttiin lomakkeessa samalla jakaumalla, ja nämä kysymykset päättivät vastaajan taustatieto-osion. Vastaus opetuskokemuksen pituudesta saatiin kaikkiaan 267 vastaajalta. Vastaajista hieman yli kolmannes ilmoitti opetuskokemuksekseen yli 20 vuotta ja neljännes 11–20 vuotta. Iso osa vastaajajoukosta oli siis hyvin kokenutta opetuksen osalta. Vastaajissa oli kuitenkin myös viidennes vastaajia, joilla oli alle viisi vuotta opetuskokemusta ja jotka siis olivat uransa alkuvaiheessa. Kuvassa 3 esitellään tarkemmin vastaajien jakauma opetuskokemuksessa.

Kuva 3. Vastaajien opetuskokemus (n = 267)

Vastaajien ohjauskokemuksessa jakauma oli hieman erilainen kuin opetuskokemuksessa. Suurimmat ryhmät muodostivat ne vastaajat, joilla ei ollut lainkaan kokemusta tai alle viisi vuotta kokemusta (26 %), ja ne vastaajat, joilla oli 11–20 vuotta kokemusta (31 %) eli jotka edustivat toiseksi kokeneinta ryhmää. Kaikkiaan vastaajista löytyi siis merkittävää ohjauskokemusta, sillä 55 prosentilla vastaajista oli ohjauskokemusta kuitenkin ainakin yksitoista vuotta (kuva 4).

Kuva 4. Vastaajien jakauma ohjauskokemuksen mukaan (n = 271)

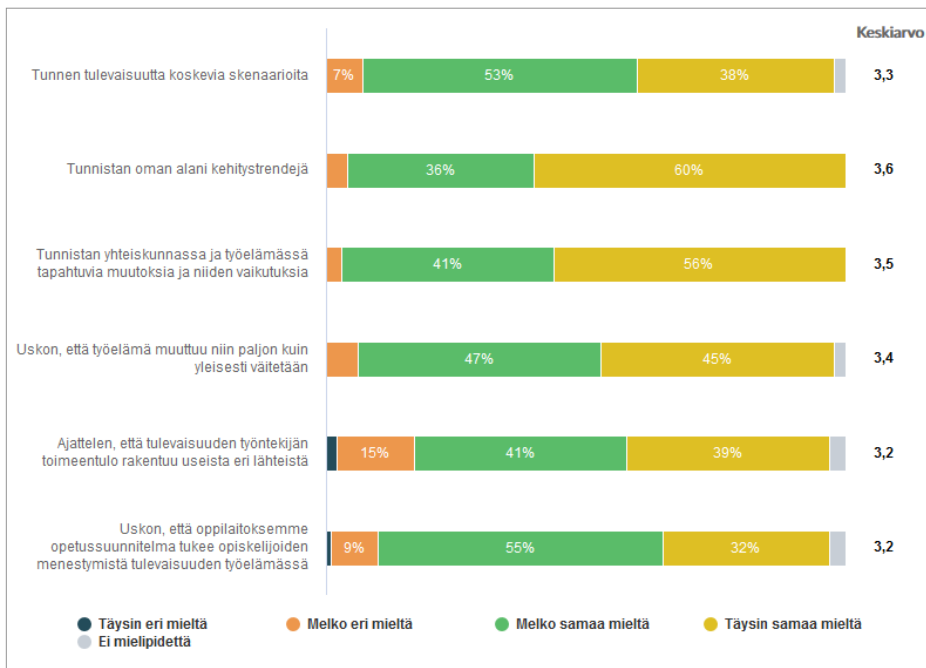
Ohjaus on lähtökohtaisesti tulevaisuusorientoitunutta toimintaa. Ohjaukseen sisältyvä tulevaisuusajattelu on kuitenkin huomattavasti muuttunut siirryttäessä niin sanotuista moderneista ura- ja ohjausteorioista kohti postmoderneja urateorioita (esim. Vanhalakka-Ruoho 2014). Merkittävin muutos on tapahtunut siirtymässä lineaarisesta ”tavoitteista suunnitteluun ja suunnittelusta toteutukseen” -ajattelusta toimijuus- ja resilienssikeskeiseen ajatteluun. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa (2017, 28) muutosta on kuvattu osuvasti: ”Säännöllisyyden vähentyessä toimeentulon hankkimisesta tulee jatkuvasti muuttuva pala-peli, jossa pitää suunnitella vaihtoehtoisia toimintatapoja, ennakoida uusia mahdollisuuksia, luoda yhteyksiä ja kehittää uusia soveltuvuuksia.”

Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa viitataan tulevaisuusorientoituneella uraohjauksella tulevaisuudentutkimuksen tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon ja skenaarioihin, joita ohjauksessa hyödynnetään. Tulevaisuusorientaatio merkitsee opiskelijalle oman tilanteen sekä siihen liittyvien henkilökohtaisten ja yhteiskunnan signaalien ja kehityssuuntien tunnistamista. (Juutilainen & Hiillos 2020.)

Tulevaisuusorientaatio -osio muodostui yhdestä kysymyksestä, jossa opetus- ja ohjaushenkilöstöä pyydettiin kuvaamaan omaa tulevaisuusorientaatiotaan arvioimalla kuutta väittämää (kuva 5). Väittämissä kartoitettiin muun muassa, kuinka hyvin vastaaja tuntee yleisesti tulevaisuutta koskevia skenaarioita ja oman alansa kehitystrendejä. Vastaajaa pyydettiin ottamaan myös kantaa kolmeen tulevaisuuden työelämää koskevaan skenaarioon. Kuten edellä lomakkeen esittelyssä todettiin, väittämiä arviointiin neliportaisella asteikolla: *täysin eri mieltä, melko eri mieltä, melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä*. Vastaajalla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto ei mielipidettä. Neljään väittämään saatiin ei mielipidettä -vastauksia. Näiden vastaajien määrä vaihteli: heitä oli väittämittäin 1,8–3,3 % vastaajista. Eniten heitä oli väittämässä *uskon, että oppilaitoksemme opetussuunnitelma tukee opiskelijoiden menestymistä tulevaisuuden työelämässä*, johon yhdeksällä (3,3 %) vastaajalla ei ollut mielipidettä. *Ei mielipidettä* -vastaukset on poissuljettu seuraavista keski- ja hajontalukuja hyödyntävistä analysoinneista.

Väittämien keskiarvot vaihtelivat 3,2:n ja 3,6:n välillä ja keskihajonnat 0,56:n ja 0,91:n välillä, eli opetus- ja ohjaushenkilöstö koki pitkälti olevansa väittämien kanssa joko melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Keskihajonta oli suurinta väittämässä *Ajattelen, että tulevaisuuden työntekijän toimeentulo rakentuu useista eri lähteistä*. Täysin eri mieltä olevia vastaajia oli kolmessa viimeisessä väittämässä, joissa heitä oli 1-5 vastaajaa. Eniten (n=5 eli 1,8 %) heitä oli viidennessä väittämässä (*Uskon, että oppilaitoksemme opetussuunnitelma tukee opiskelijoiden menestymistä tulevaisuuden työelämässä*), jossa myös hajonta oli suurinta.

Tulevaisuusorientaatiota käsittelevien väittämien kohdalla vastaajat olivat melko vahvasti samanmielisiä. Toisen ja kolmannen väittämän kohdalla suurimmat yksittäiset vastaajaryhmät valitsivat jopa vaihtoehdon *täysin samaa mieltä*. Opetus- ja ohjaushenkilöstö tuntui vastausten perusteella tunnistavan hyvin oman alansa tulevaisuuden kehitystrendejä ja yhteiskunnallisia muutoksia. Toisessa väittämässä (*Tunnistan oman alani kehitystrendejä*), jopa 60,4 % vastaajista oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Vastaavasti kolmannessa väittämässä (*Tunnistan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja niiden vaikutuksia*) 56 % vastaajista oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

Kuva 5. Vastaajien mielipidejakauma tulevaisuusorientaatio-osuudessa (n = 273)

Tulevaisuusorientaation liittyviä väittämävastauksia tarkasteltiin myös taustamuuttujien suhteen. Ammattikorkeakouluittain tulevaisuusorientaation vastauksista ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja. Myöskään opetuskokemuksen pituus ei tuottanut eroja väittämiin vastaajien välille. Sitä vastoin ohjauskokemuksen osalta löytyi ryhmäkohtaista eroa toisessa väittämässä (*Tunnistan oman alani kehitystrendejä*). Ne vastaajat, joilla oli yli kaksikymmentä vuotta ohjauskokemusta, suhtautuivat väittämään positiivisemmin kuin muut vastaajaryhmät ja erosivat siis tilastollisesti merkitsevästi muista ryhmistä.

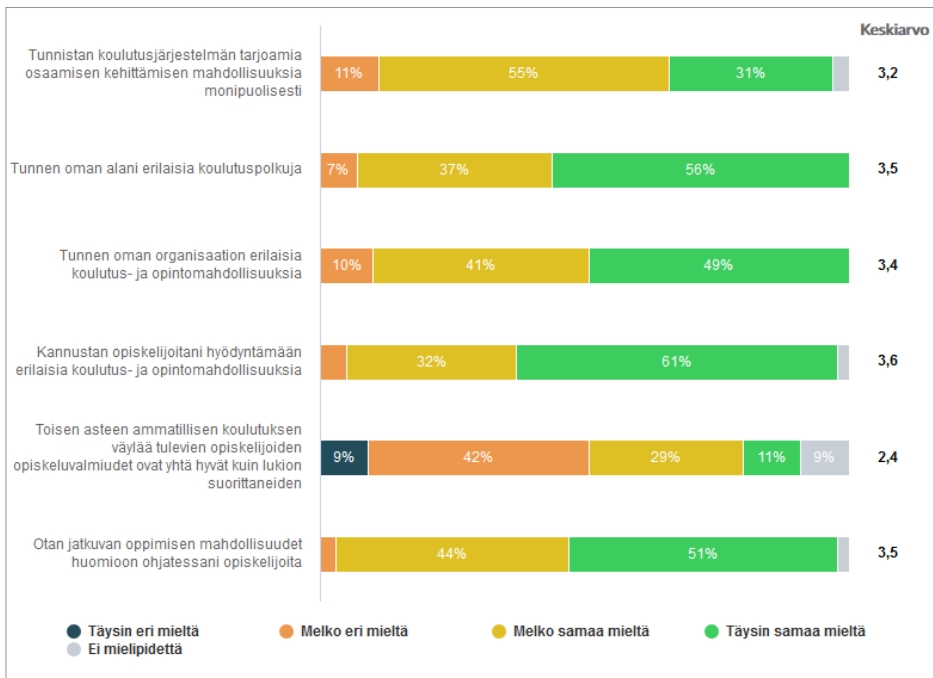

KOULUTUSVÄYLÄT JA -POLUT OPISKELIJOILLE

Osaamista, koulutusta ja jatkuvaa oppimista pidetään merkittävimpänä keinona vastata työn murroksen asettamiin haasteisiin yhteiskunnassa (Valtionneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osa 2017, 30). Yksilön näkökulmasta jatkuvalla oppimisella vastataan tarpeeseen kehittää ja uudistaa osaamista elämän ja työuran eri vaiheissa, ja se edellyttää entistä joustavampia koulutusmuotoja ja opiskelumahdollisuuksia myös korkeakouluissa. Jatkuva oppiminen yhteiskunnallisena haasteena asettaa myös entistä enemmän vaatimuksia elinikäisen ohjauksen toteuttamiselle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.) Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa käynnissä olevan ohjauksen rakenteiden ja prosessien kehittämistyön keskeisenä tavoitteena on ollut ohjauksen laadun parantaminen niin, että opiskelijoiden mahdollisuudet yksilöllisiin opinto- ja urapolkuihin mahdollistuvat.

Koulutusväylät ja -polut -osio muodostui myös yhdestä kysymyksestä, jossa haluttiin selvittää opetus- ja ohjaushenkilöstön käsitystä opiskelijalle mahdollisista koulutusväylistä ja -poluista sekä näiden käsitysten merkityksestä opetus- ja ohjaustyötä tehtäessä. Teeman tarkastelu tapahtui kuuden väittämän kautta (kuva 7). Vastaajia, joilla ei ollut mielipidettä, oli tässä osiossa hieman enemmän kuin edellisessä, tulevaisuusorientaatiota käsittelevässä osiossa. Viidennessä väittämässä *Toisen asteen ammatillisen koulutuksen väylää tulevien opiskelijoiden opiskelunvalmiudet ovat yhtä hyvät kuin lukion suorittaneiden* peräti 9,2 %:lla vastanneista ei ollut mielipidettä asiaan. Muihin väittämiin mielipidettä ei ollut 0–3 %:lla.

Osion väittämien keskiarvot vaihtelivat välillä 2,6–3,6 ja keskihajonnat välillä 0,57–0,83. Pienin keskiarvo ja suurin hajonta muodostuivat edelleen edellä mainitulle viidennelle väittämälle. Muista väittämistä poiketen tässä suurin yksittäinen vastaajaryhmä oli väittämästä melko eri mieltä olevat vastaajat. Sen sijaan muissa väittämissä vastaajat olivat hyvin samanmielisiä. Näissä muissa väittämissä täysin samaa mieltä ja melko samaa mieltä olevat vastaajat muodostivat selkeästi enemmistön ja täysin tai melko eri mieltä olevat vastaajaryhmät jäivät vain noin 4–10 % kokoisiksi. Toisen asteen ammatillista väylää tulevien opiskelijoiden opiskelunvalmiuksissa oli siis selvästi havaittavissa jotakin, joka herätti vastaajissa erilaisia arvioita.

Kuva 6. Vastaaajien mielipidejakauma Koulutusväylät ja -polut opiskelijoille -osion väittämässä (n = 273)

Koulutusväylät ja -polut osion väittämiä tarkasteltiin myös vastaajien taustaryhmien suhteen. Joitakin eroja oli opetuskokemuksen ja ohjauskokemuksen mukaisesti. Sitä vastoin vastaajan organisaatiolla tai alalla ei ollut tämän osakokonaisuuden vastauksissa tilastollista erottelevuutta.

Opetuskokemuksen mukaan tarkasteltaessa toisessa, kolmannessa ja viimeisessä väittämässä oli eroja taustaryhmittäin. Väittämään *Tunnen oman alan erilaisia koulutuspolkuja* suhtautuivat hieman positiivisemmin ne vastaajat, joilla oli eniten opetuskokemusta. Kokoneiman vastaajaryhmän ja niiden vastaajaryhmien, joilla oli vähemmän kokemusta, välillä oli pientä eroa. Vastaajat, joilla ei ollut opetuskokemusta lainkaan tai joilla oli opetuskokemusta alle viisi vuotta, erosivat niistä vastaajista, joilla oli 11–20 vuotta opetuskokemusta. Myös ne vastaajat, joilla oli 5–10 vuotta opetuskokemusta, erosivat sekä niistä vastaajista, joilla oli 11–20 vuotta opetuskokemusta, ja myös niistä vastaajista, joilla oli yli 20 vuotta opetuskokemusta.

Tunnen oman organisaation erilaisia koulutus- ja opintomahdollisuuksia -väittämässä eroa oli vähiten kokeneen vastaajaryhmän ja niiden vastaajien välillä, joilla oli 11–20 vuotta opetuskokemusta. Kokemattomimmat vastaajat olivat väittämävastauksissaan kaikkein varovaisempia (ka = 3,17). Ne vastaajat, joilla oli 11–20 vuotta opetuskokemusta, olivat

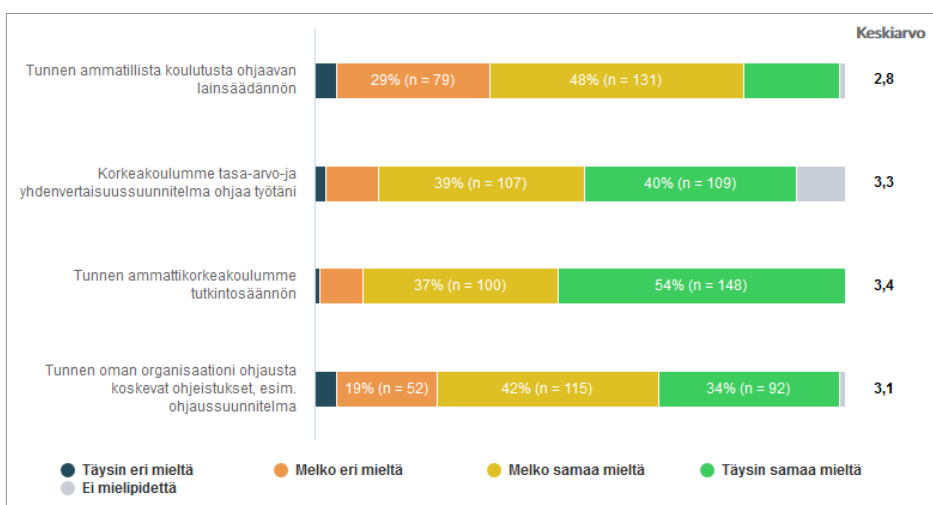
puolestaan koko vastaajajoukon positiivisimmin ($ka = 3,55$) väittämään suhtautuvia, joten näiden ryhmien välille muodostui eroa. Myös *Otan jatkuvan oppimisen mahdollisuudet huomioon ohjattessani opiskelijoita* -väittämässä oli näiden kahden ryhmän välillä. Ne vastaajat, joilla oli vähiten opetuskokemusta, suhtautuivat väittämään varovaisemmin ($ka = 3,30$) kuin ne vastaajat, joilla oli 11–20 vuotta opetuskokemusta ($ka = 3,60$). Myös vastaajaryhmän, jolla oli yli 20 vuotta opetuskokemusta, vastaukset erosivat vähän kokemattomimman ryhmän vastauksista. Vastauksista on havaittavissa, että pitempi opetuskokemus näyttää tuovan mukanaan hieman positiivisempaa suhtautumista myös jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien huomioimiseen ohjauksessa.

Koulutusväyliin ja -polkuihin suhtautumisessa ryhmien välillä hieman eroja. Ne vastaajat, joilla oli vähiten ohjaukokemusta, erosivat tarkastelussa kaikista muista vastaajaryhmistä koulutusjärjestelmän tarjoamien osaamisen kehittämisen mahdollisuuksien tuntemisesta (väittäjä 1) ja jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien huomioimisessa opiskelijoiden ohjauksessa (väittäjä 6). Vähiten kokenut ryhmä arvioi näissä väittämässä osaamistaan hieman muita varovaisemmin.

SÄÄDÖKSET JA OHJEET

Korkeakoulutyötä säätelee runsas normikokonaisuus. Keskeisiä toimintaa ohjaavia lakeja ja asetuksia ovat muun muassa ammattikorkeakoululaki (932/2014), laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017), asetus korkeakoulujen tutkintojärjestelmästä (464/1998), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) sekä laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta (695/2019). Korkeakouluilla on myös runsaasti sisäisiä ohjeistuksiaan, kuten tutkintosäännöt, strategiat ja arvot sekä ohjaussuunnitelmat.

Kyselyn säädösten ja ohjeiden tuntemiseen liittyvä osio kartoitti vastaajan tietoja yleisesti oman koulutusalan lainsäädäntöpohjasta ja oman ammattikorkeakoulun tutkintosäännöstä. Vastaajien käsitystä kartoitettiin edelleen yhdellä kysymyksellä, joka sisälsi neljä väittämää (kuva 7). Vastaukset jakautuivat ikään kuin kahteen kategoriaan. Kahden väittämän vastausten keskiarvot olivat hyvin saman kaltaisesti positiiviset ($ka = 3,29$ ja $3,44$). Näissä väittämässä vastaajat kokivat, että he tuntevat ainakin melko hyvin korkeakoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä tutkintosäännön. Sen sijaan ohjauksen erilaisia ohjeistuksia ja ammatillista koulutusta ohjaavan lainsäädännön vastaajat kokivat tuntevansa hieman heikoimmin ($ka = 3,07$ ja $2,81$), joskaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma-asiaan 8,8 % vastaajista ei osannut ottaa kantaa lainkaan. *Tunnen ammatillista koulutusta ohjaavan lainsäädännön* -väittämästä peräti kolmannes vastaajista oli melko tai täysin eri mieltä. Täysin eri mieltä olevia oli vastaajajoukossa noin 4 %. Väittämien keskihajonnat vaihtelivat 0,67:n ja 0,82:n välillä. Suurinta hajontaa oli organisaation ohjauksen ohjeistuksia kartoittaneessa neljännessä väittämässä.

Kuva 7. Säädökset ja ohjeet osa-alueen väittämien jakautuminen koko vastaajajoukossa (n = 273).

Säädöksiä ja ohjeiden tuntemisessa eroja oli opetus- ja ohjauskokemuksittaisissa ryhmissä. Molemmissa ryhmittymissä tilastolliset erot kohdistuivat kahteen viimeiseen väittämään eli organisaation tutkintosäännön ja ohjausta koskevien ohjeiden tuntemiseen. Sekä opetusta ohjauskokemuksen suhteen ne vastaajat, joilla ei ollut lainkaan ohjauskokemusta tai joilla oli alle viisi vuotta ohjauskokemusta, erosivat kahdesta kokeneemmasta ryhmästä. Molemmissa taustatarkasteluissa vähiten kokeneet vastaajat arvioivat (ka = 2,83) tuntevansa tutkintosääntöä ja ohjausta koskevia ohjeita kahta kokeneempaa ryhmää hieman heikommin (ka = 3,32).

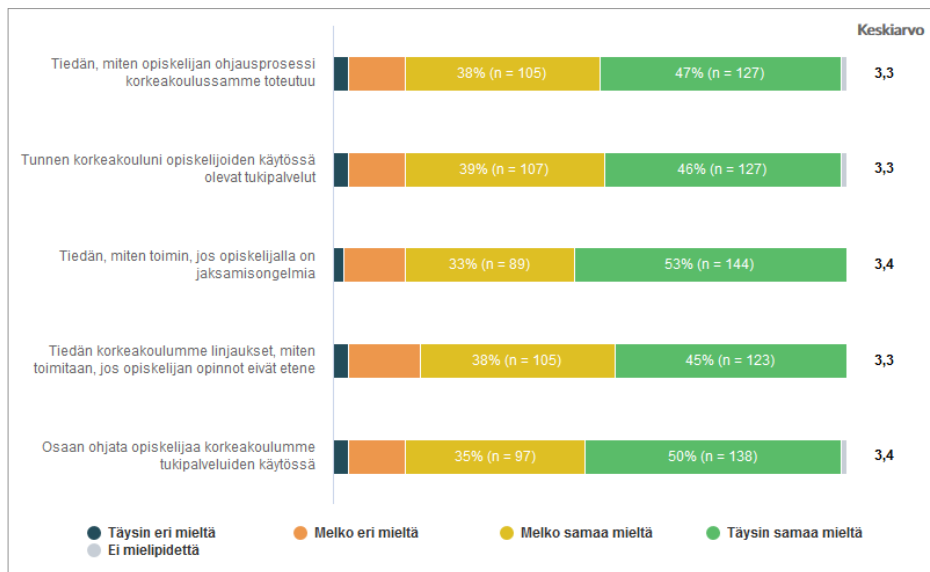
OHJAUS- JA TUKIPALVELUT

Korkeakoulujen ohjaus- ja tukipalvelut voidaan jakaa tiedotus-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin (TNO-palvelut). Osa niistä on integroitu pedagogiseen toimintaan ja osa tarjotaan erillisenä palvelujärjestelmänä. Suomalainen koulutusjärjestelmä tunnetaan kansainvälisesti ennen kaikkea opetussuunnitelmaan integroiduista ohjauspalveluistaan. Koska korkeakoulujen tarjoamia TNO-palveluja ei ohjata asetuksella samaan tapaan kuin perusopetuksessa ja toisella asteella, saattaa niiden järjestämisessä eri korkeakoulujen välillä olla huomattaviakin eroja. Vuoden 2021 alussa voimaan tullut laki opiskeluterveydenhuollosta kuitenkin yhtenäistää ja selkeyttää palveluja, kun myös ammattikorkeakouluopiskelijat pääsevät Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön asiakkaiksi. Kyselyä tehdessämme uusi laki ei ollut vielä voimassa.

Tiedottaminen ja neuvonta ovat monien selvitysten mukaan palvelujen saavutettavuuden ja läpinäkyvyyden kannalta varsin haasteellisia toteuttaa (esim. Juutilainen & Mäkelä 2018). Toisaalta mitä laadukkaammin tiedotus ja neuvonta koulutusorganisaatioissa järjestetään, sitä tarkoituksenmukaisemmin voidaan hyödyntää ohjaustoimijoiden asiantuntijuutta (Kasurinen 2021).

Ohjaus- ja tukipalveluiden osakokonaisuus muodostui yhdestä kysymyksestä, jossa opetus- ja ohjaushenkilöstöä pyydettiin arvioimaan viittä väittämää (kuva 8). Väittämällä pyrittiin selvittämään sitä, miten hyvin vastaaja kokee tuntevansa oman oppilaitoksen erilaiset ohjaus- ja tukipalvelut. Vastaukset jakautuvat hyvin saman kaltaisesti kaikissa väittämässä. Väittämien vastauksissa oli myös hyvin vähän *ei mielipidettä* -vaihtoehtoja. Näiden osuus vaihteli väittämässä 0,4–1,1 %. Eniten tällaisia vastauksia oli ensimmäisen väittämän yhteydessä.

Kokonaisuutena vastaajien voi todeta tuntevat ohjaus- ja tukipalveluita varsin hyvin. Liki kaikkien väittämien kohdalla vastaajista suuri enemmistö, noin 85 %, oli väittämän kanssa melko tai täysin saamaa mieltä. Ainoastaan väittämässä *Tiedän korkeakoulumme linjaukset, miten toimitaan, jos opiskelijan opinnot eivät etene* samanmielisiä vastaajia oli hieman vähemmän, 73 %. Koko vastaajajoukon keskiarvot myös vaihtelivat kaikissa väittämässä hyvin samankaltaisesti, välillä 3,3–3,4. Myös kaikkien väittämien keskihajonnat olivat lähes samansuuruisia. Ne vaihtelivat välillä 0,77–0,79.

Kuva 8. Ohjaus- ja tukipalveluiden jakautuminen koko vastaajajoukolla (n = 273)

Ohjaus- ja tukipalveluiden ryhmittäisessä tarkastelussa löytyi kuitenkin joitakin eroja sekä opetus- että ohjauskokemuksen mukaan. Pääpiirteisään erot olivat samansuuntaisia kuin edellisissäkin osioissa: eroa oli kokemattomimman (opetuskokemusta ei lainkaan tai alle viisi vuotta) ja kahden kokeneimman (opetuskokemusta 11–20 ja yli 20 vuotta) vastaajaryhmän välillä.

Kokemattomimman ja kahden kokeneimman ryhmän vastausten välillä oli eroja ensimmäisessä, toisessa, neljännessä ja viidennessä väittämässä. Kuten edellisissäkin osioissa kokemattomimmat vastaajat arvioivat tietävänsä, tuntevansa tai osaavansa asioita hieman vähäisemmässä määrin kuin kahden kokeneimman ryhmän vastaajat. Erityisesti neljännessä väittämässä (*Tiedän korkeakoulumme linjaukset, miten toimitaan, jos opiskelijan opinnot eivät etene*) ryhmien välillä on havaittavissa selkeä ero (ka= 2,79 vs. 3,39 ja 3,47).

Ohjauskokemuksen suhteen tarkasteltuna tilanne oli hyvin samankaltainen, joskin eroja oli nyt kaikissa väittämässä. Nytkin erot olivat niiden vastaajien, joilla ei ollut alikaan tai joilla oli alle viisi vuotta ohjauskokemusta, ja niiden vastaajien, joilla oli 11–20 tai yli 20 vuotta ohjauskokemusta, välillä. Näissäkin tarkasteluissa kokemattomimman ryhmän vastaajat arvioivat osaamistaan, tietämistään ja tuntemistaan hieman heikommaksi kuin kokeneimpien vastaajien kaksi ryhmää. Lisäksi kokemattomin ryhmä erosi kaikissa väittämässä myös toiseksi kokemattomimmasta ryhmästä (5–10 vuotta).

VERKOSTOITUMINEN JA YHTEISTYÖ

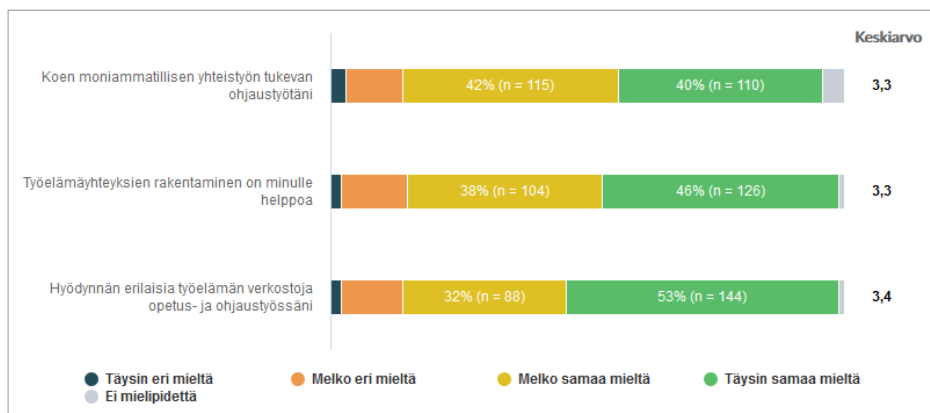
Verkostosuhteilla kuvataan erilaisia voimavaroja ja resursseja, joita toimijalla on käytettävissään (Torvinen & Leppänen 2014). Verkosto-osaaminen korkeakoulutyössä merkitsee kykyä luoda, ylläpitää ja kehittää sekä organisaation sisäisiä että ulkoisia verkostoja. Asiantuntijatyö liittyy aina joko välillisesti tai välittömästi siihen, mitä muissa osissa ammattilaisten verkostoa tapahtuu (Seikkula & Arnkil 2009, 11). Verkostoitumisen yhteydessä käytetään runsaasti erilaisia, osin toistensa kanssa päällekkäisiä käsitteitä, kuten monialaisuus, moniammatillisuus, moniammatillinen yhteistyö, verkostoyhteistyö ja monitoimijainen yhteistyö. (Pukkila & Helander 2016, 53–54; Ruponen & Vanhalakka-Ruoho 2013.)

Verkostotyötä voidaan tarkastella myös toimijuuden käsitteen kautta. Työtoimijuudella tarkoitetaan yksilön kokema työmerkitystä ja hänen työhön liittämäänsä pyrkimyksiä ja valintoja sekä osallisuutta. Osallisuus verkostoissa puolestaan konkretisoituu yhteistoimintana, neuvotteluina, jaettuna asiantuntijuutena sekä kollektiivisena toimintana. (Ruponen & Vanhalakka-Ruoho 2013.)

Monitoimijaisuuden käsitteellä halutaan korostaa sitä, että verkostoissa tapahtuva toiminta ei ole pelkästään asiantuntijoiden keskinäistä työtä, vaan asiakkaat ovat sen keskiössä (Ruponen & Vanhalakka-Ruoho 2013). Asiakaskeskeisessä verkostotyössä korostetaan

asiantuntijuuden rajojen ylittämistä ja dialogisuutta, jotka tutkimusten mukaan ovat myös verkostotyön suurimmat haasteet. Kun moniammatillinen verkostotyön kokonaisuus toimii hyvin, asiantuntijat tietävät, keihin olla yhteydessä, kun täydentävää asiantuntemusta tarvitaan. Parhaimmillaan yksilöllinen asiantuntijuus laajenee yhteisölliseksi ja jaetuksi asiantuntijuudeksi. (Pukkila & Helander 2016; Seikkula & Arnkil 2014.)

Verkostoitumisen ja yhteistyön osiossa vastaajat arvioivat edelleen neliportaisella asteikolla kolmea väittämään, joilla kartoitettiin vastaajan työelämäyhteyksien merkitystä osana uraohjausta ja päivittäistä opetustyötä (kuva 9). Tarkoituksena oli myös tarkastella työelämäyhteyksien luomisen helppoutta. Tässäkin osiossa vastaukset jakautuvat hyvin samankaltaisesti ja samanmielisesti. Kaikissa väittämässä yli 80 % vastaajista oli melko tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Moniammatillista yhteistyötä koskevassa väittämässä sellaisten vastaajien, joilla ei ollut mielipidettä, osuus oli 4 prosenttia ja kahdessa muussa väittämässä tällaisten vastaajien osuus jäi noin prosenttiin. Koko vastaajajoukon keskiarvot vaihtelivat väittämässä välillä 3,3–3,4 ja keskihajonnat välillä 0,76–0,77.

Kuva 9. Verkostoituminen ja yhteistyö koko vastaajajoukolla (n = 273)

Verkostoitumisen ja yhteistyön osakokonaisuuden ryhmittäisessä tarkastelussa ei löytynyt tilastollisia eroja vastaajien opetus- tai ohjauskokemuksen, vastaajien alojen tai organisaatioiden mukaan.

OPISKELIJAN OHJAAMINEN

Ohjauksen tavoitteena korkeakoulussa on opiskelijan toimintakyvyn ja toimijuuden vahvistaminen siten, että hänen opintopolkunsa muodostaa mielekkään ja sujuvan kokonaisuuden sekä edistää hänen yhdenvertaista osallisuuttaan opiskeluyhteisöön, työelämään ja yhteiskuntaan. Keskeisenä ohjauksen tehtävänä on olla opiskelijan tukena, kun hän tekee

opintojaan sekä koulutus- ja työuraansa koskevia päätöksiä ja valintoja. British Association of Counsellors -järjestön mukaan ohjauksen tehtävä on antaa asiakkaalle tilaisuus tutkia, keksiä ja selkeyttää tapoja elää voimavaraisemmin ja hyvinvoivemmin tarjoamalla ohjattavalle aikaa, huomiota ja kunnioitusta (Spangar ym. 2000, 7). Tämä määritelmä nojaa vahvasti Carl Rogersin vuonna 1942 esittämiin humanistisen ohjauksen periaatteisiin (Sinisalo 2000, 191).

Opiskelijan kohtaaminen on eettistä vuorovaikutustyötä, joka perustuu dialogisuuteen ja reflektiivisyyteen. Opiskelijan ainutkertaisuuden kunnioittaminen tarkoittaa sitä, että ohjaaja toimii jokaisen opiskelijan kanssa hänen henkilökohtaisen tilanteensa edellyttämällä tavalla – voimavaralähtöisesti ja toivoa virittäen. Joskus ohjaajan rooliin kuuluu myös opiskelijan asian ajaminen tai jopa puolesta tekeminen (advocacy). Tällaiset tilanteet edellyttävät ohjaajalta sekä rohkeutta että kykyä puuttua asioihin ja viedä niitä eteenpäin opiskelijan edun mukaisesti. (Juutilainen & Vanhalakka-Ruoho 2011.)

Opiskelijan ohjaaminen -osio oli kyselyn laajin osakokonaisuus, ja se koostui kolmestatoista väittämästä (kuva 10). Osiossa pyrittiin selvittämään laaja-alaisesti vastaajan kokemuksia ja mielipiteitä ohjauksen eri osa-alueista. Väittämässä kartoitettiin vastaajan mielipidettä muun muassa heterogeenisista ryhmistä, opiskelijan elämäntilanteen huomioimisesta ohjauksessa ja erityisen tuen tarpeen huomaamisesta. Osiossa pyrittiin tarkastelemaan myös, kokevatko vastaajat joiltakin osin ristiriitaa opiskelijan ja organisaation etujen välillä. Ei mielipidettä -vastauksen antaneita oli tässä osiossa hieman isommalla vaihteluvälillä kuin aiemmissa osioissa. Heitä oli väittämässä 1,2–5,5 %. Eniten ei mielipidettä -vastauksia tuli väittämään *Mielestäni erityisen tuen tarve ei vaikuta opiskelijan opinnoista suoriutumiseen*. Myös väittämässä *Osaan kohdata luontevasti sukupuolivähemmistöön kuuluvan opiskelijan ja En koe ristiriitaa opiskelijan edun ja organisaation edun välillä* mielipiteensä kertomatta jätti yli 4 %.

Koko vastaajajoukossa väittämien keskiarvot vaihtelivat runsaammin juuri Opiskelijan ohjaaminen -osiossa kuin muissa osioissa. Keskiarvot vaihtelivat välillä 2,9–3,9 ja keskihajonnat välillä 0,32–0,97. Korkein hajonta oli väittämällä *Vaatimus opiskelijan tavoiteaikaisesta valmistumisesta ei aiheuta minulle paineita*.

Aineistosta nousi selkeästi esille, että opettajat ja ohjaajat kokevat tehtäväkseen kannustaa ja tukea opiskelijan itsetunnon kehittymistä. Vastaajien samanmielisyys oli hyvin selkeänä tämän väittämän kohdalla. Peräti 89 % vastaajista oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Myös väittämän keskihajonta oli pienempi kuin muilla väittämillä. Iso enemmistö myös koki, että osaa kohdata sukupuolivähemmistöjä luontevasti. Vastaajat kokivat myös tärkeäksi, että heillä on aikaa pysähtyä ja kuunnella opiskelijan ongelmia. Molemmista näistä väittämistä täysin samaa mieltä olevien vastaajien osuus oli yksinään liki 80 %. Vastaavasti vähiten samanmielisyyttä väittämän kanssa vastaajat kokivat erityisen tuen tarpeen vaikutusta käsitelleessä väittämässä. Väittämän *Mielestäni erityisen tuen tarve ei*

vaikuta opiskelijan opinnoista suoriutumiseen vastaajista vain 4,4 % oli täysin samaa mieltä ja 51 % melko eri mieltä. Väittämän vastauksissa esiintyi tosin jonkin verran hajontaa (0,75).

Vaatus tavoiteaikaisesta valmistumisesta ja sen aiheuttamista paineista jakoi vastaajia osakokonaisuudessa kaikkein eniten. Osa vastaajista (42 %) koki painetta tavoiteaikaisesta valmistumisesta ja osa taas ei juurikaan lainkaan. Vastaajista 56 % ei kokenut painetta.

Kuva 10. Opiskelijan ohjaamisen -osion vastaukset koko vastaajajoukolta (n = 273)

Opiskelijan ohjaamisen osion ryhmittäisessä tarkastelussa ei löytynyt tilastollisia eroja vastaajan opetuskokemuksen perusteella. Myöskään vastaajan taustaorganisaation perusteella ei havaittu ryhmittäisiä eroja. Sen sijaan vastaajan ohjauskokemus ja koulutusala aiheuttivat joissakin väittämässä tilastollisia eroja ryhmien välille. Ohjauskokemuksen suhteen eroja oli ensimmäisessä, toisessa ja viidennessä väittämässä. Näissä väittämässä kokemattomin (alle 5 vuotta) ryhmä erosi vastaajaryhmästä, jolla oli ohjauskokemusta 11–20 vuotta. Kahden ensimmäisen väittämän osalta kokeneempi ryhmä oli väittämässä hieman samanmielisempi. Väittämässä *Mielestäni erityisen tuen tarve ei vaikuta opiskelijan opinnoissa suoriutumiseen* ne vastaajat, joilla oli 11–20 vuotta ohjauskokemusta, erosivat kokemattomimmasta ryhmästä mutta myös vastakkaiseen suuntaan kokeneimmasta ryhmästä (ohjauskokemusta yli 20 vuotta). Ne vastaajat, joilla oli 11–20 vuotta kokemusta, olivat väittämässä erimielisempiä kuin kaksi muuta ryhmää (ka = 2,01 vs. 2,33 ja 2,36).

Vastaajien koulutusalojen perusteella esiintyi myös joitakin eroja. Ryhmien kokoerot olivat kuitenkin aika merkittäviä, joten vertailuun täytyy suhtautua varovasti. Pääsääntöisesti erot olivat pieniä, ja niitä esiintyi tekniikan alan ja kaupan, hallinnon, palveluiden ja terveydenhuollon alojen välillä. Pääpiirteisään tekniikan alan vastaajat suhtautuivat väittämiin hieman muita alakohtaisia ryhmiä kriittisemmin. Erityisesti väittämässä *Tunnistan opiskelijan erityisen tuen tarpeen* ja *Opiskelijan elämäntilanne on opintojen suunnittelun lähtökohdana* tekniikan alan vastaajat olivat muita vastaajia hieman vähemmän samaa mieltä väittämien kanssa.

OPISKELIJAN OSAAMISEN ARVIOINTI

Korkeakoulupedagogiikka on kehittynyt yhä enemmän osaamisperustaisuuden ja kriteeripohjaisen arviointitoiminnan suuntaan. Osaamisperustaisuuden vaatimus on edellyttänyt opetus suunnitelman sisällöllisten ja menetelmällisten muutosten lisäksi myös uusien ohjaus- ja arviointikäytänteiden kehittämistä. Erilaiset “ahotoiminnan” muodot, muualla hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytänteet (näytöt) sekä yksilöllisten opintopolkujen (opinnollistaminen) kehittäminen ovat mahdollistaneet osaamisperustaisen pedagogiikan toteutumisen käytännössä.

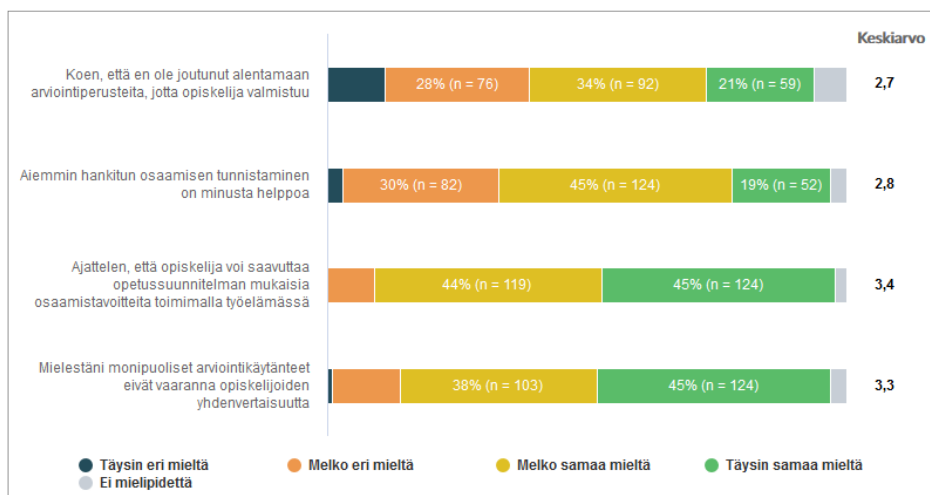
Ammattikorkeakoulupedagogiikan kehityssuunnan taustalla ovat vaikuttaneet myös korkeakoulujen rahoitusmuotojen muutokset, jotka ovat osaltaan nopeuttaneet erilaisten pedagogisten toimintamallien kehittämistä ja tavoiteaikaisen valmistumisen varmistamista. Lisäksi opiskelijoiden lisääntyneet opintojen aikainen työssä käyminen on haastanut korkeakoulut kehittämään erilaisia opinnollistamisen malleja (ks. Kotila & Vanhanen-Nuutinen 2019).

Osaamisperustaiset toimintamallit edellyttävät opetus- ja ohjaushenkilöstöltä uudenlaista pedagogista lähestymistapaa ohjaukseen ja osaamisen arviointiin. Yksittäinen opettaja ja ohjaaja tekee yhä enemmän päätöksiä opiskelijan aikaisemmin hankitun osaamisen

tasosta sekä sen vastaavuudesta opetussuunnitelman osaamisvaatimuksiin. Yhteisistä toimintamalleista ja ohjeistuksista huolimatta jokaisen opiskelijan ohjaus on yksilöllinen ja ainutkertainen prosessi, joka perustuu opiskelijan jo olemassa olevaan osaamiseen sekä työ- ja opiskeluhistoriaan. Ohjauksen ja arvioinnin toimenpiteissä on huomioitava myös opiskelijoiden tasapuolinen kohtelu, läpinäkyvyys ja oikeusturvan toteutuminen.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin osion tarkoituksena oli tarkastella vastaajan mielipidettä osaamisen tunnistamisen arvioinnista, arviointiperusteiden yhdenvertaisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työssäoppimisen kautta. Osio koostui yhdestä kysymyksestä, joka sisälsi neljä väittämää. Vastaukset jakautuvat tässä osiossa jossain määrin kahtia: kahden ensimmäisen väittämän kohdalla koko vastaajajoukko oli erimielisempi kuin kahden jälkimmäisen väittämän kohdalla. Ensimmäiseen väittämään eivät kaikki vastaajat kertonut mielipidettään. Väittämässä *Koen, että en ole joutunut alentamaan arviointiperusteita, jotta opiskelija valmistuu* peräti 6,2 % vastasi, ettei omaa asiaan mielipidettä. Muissa väittämässä näin vastanneiden osuus vaihteli 1,8 %:sta 3,3 %:iin. Keskiarvot vaihtelivat väittämässä välillä 2,7–3,4 ja keskihajonnat taas välillä 0,66–0,95. Voimakkainta hajonta oli ensimmäisessä väittämässä, mikä näkyy myös kuvassa 11 eri vastausvaihtoehtojen aika tasaisena jakautumisena. Aineistosta näkyy, että hieman yli puolet vastaajista ei koe joutuneensa alentamaan arvosanoja valmistumisen takia mutta liki 40 % prosenttia kokee joutuneensa tekemään näin.

Myöskään aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista kaikki vastaajat eivät ole kokeneet helpoksi. Peräti noin kolmannes vastaajista on väittämän *Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen on minusta helppoa* kanssa melko eri mieltä tai täysin eri mieltä.

Kuva 11. Opiskelijan osaamisen arviointi koko vastaajajoukossa (n = 273)

Osion väittämien ryhmittäisessä vertailussa löytyi joitakin eroja. Opetuskokemuksen suhteen tarkasteltaessa väittämässä *Mielestäni monipuoliset arviointikäytännöt eivät vaaranna opiskelijoiden yhdenvertaisuutta* esiintyi tilastollista eroa kokemattomimman ja kahden kokeneimman ryhmän välillä. Kokemattomimman ryhmän vastaajat suhtautuivat väittämään kahta kokeneinta ryhmää kriittisemmin (ka = 3,04 vs. 3,43 ja 3,45). Ohjauskokemuksen ryhmissä tai alakohtaisissa ryhmissä ei tilastollisia eroja ilmennyt.

URAOHJAUS

Opiskelijan oppiminen ja opintojen ohjaus on saumattomasti kytköksissä hänen tulevaisuuteensa ja työuraansa. Korkeakouluissa opiskelijoiden urasuunnittelun taitoja edistetään useilla eri tavoilla siten, että uraohjaus integroituu kokonaisvaltaisesti opintoihin. (Vuorinen & Virolainen 2017, 4.) Tämä tarkoittaa uranäkökulman entistä vahvempaa roolia opetussuunnitelmissa ja pedagogiikassa. Lisäksi tarvitaan luottamuksellista foorumia, jossa opiskelijan elämää ja tulevaisuutta tarkastellaan kokonaisuutena.

Euroopan elinikäisen ohjauksen verkosto ELGPN (The European Lifelong Guidance Policy Network, ELGPN Glossary 2012, käännös Uraohjauksen sanakirja 2013) on määritellyt uraohjausta seuraavasti:

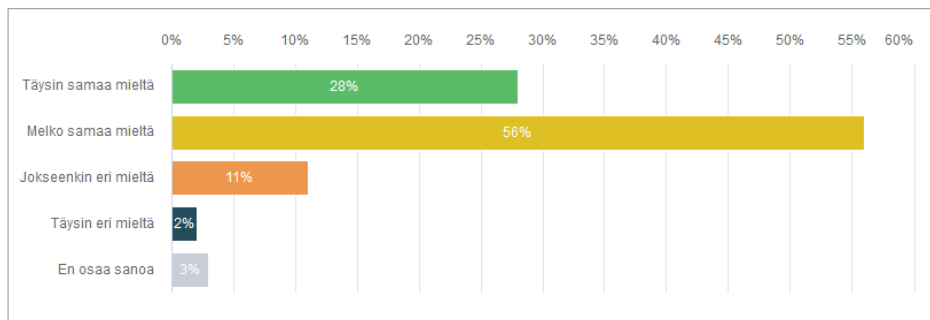
Ohjattavan ja uraohjaajan välinen ohjattavan uran ja työelämän suunnitteluun liittyvä yhteistyöprosessi, joka perustuu luottamukselliseen vuorovaikutussuhteeseen. Uraohjaus tukee ohjattavan itsetuntemuksen kehittymistä, uratoiveiden ja -mahdollisuuksien kartoitusta ja sanoittamista sekä uravaihtoehtojen ja työtulevaisuuden suunnittelua ja uraan liittyvää päätöksentekoa. Sisältää keskustelun lisäksi erilaisia menetelmiä ja tekniikoita, joilla pyritään edistämään ohjattavan urahallintataitoja. Uraohjauksen perimmäisenä tavoitteena on tukea ohjattavaa hänelle itselleen merkityksellisen ja mielekkään uran rakentamisessa.

Kansallinen elinikäisen ohjauksen strategia vuosille 2020–2023 (Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023. ELO-foorumi 2020) korostaa elinikäisten urasuunnittelutaitojen ja työelämässä tapahtuvan osaamisen vahvistamista kaikilla koulutusasteilla. Korkeakoulujen opettajat ovatkin avainasemassa oman alansa asiantuntijoina ohjaamassa opiskelijoita kohtaamaan eri toimialojen osaamistarpeita ja haasteita. Työelämään siirtyminen ei ole enää kertaluonteinen tapahtuma opiskelijan elämässä, vaan työelämään integroidutaan jo opintojen aikana erilaisten työelämäprojektien, työsuhteiden, opinnollistamisen ja työharjoitteluiden kautta. (Aura ym. 2021.)

Uraohjaus-teemaa selvitettiin lomakkeessa kolmella kysymyksellä. Vastaajia pyydettiin aluksi määrittelemään asteikkokysymyksenä, tietävätkö he, mitä uraohjauksella tarkoite-

taan. Sen jälkeen heitä pyydettiin kuvailemaan tarkemmin avoimeen vastauskenttään, mitä uraohjauksella tarkoitetaan. Lopuksi esitettiin seitsemän väittämää, joilla kartoitettiin muun muassa sitä, kuuluuko uraohjaus vastaajan mielestä kaikille opettajille tai kuinka vaikeana vastaaja pitää uraohjauksen toteuttamista. Väittämässä pyydettiin myös arvioimaan, kuinka uraohjausosaaminen tukee vastaajan omaa ammatillista osaamista.

Suuri osa (84 %) vastaajista koki tietävänsä, mitä uraohjauksella tarkoitetaan. Vastaajista yli kahdeksankymmentä prosenttia oli väittämän *Tiedän, mitä uraohjauksella tarkoitetaan* kanssa melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Vain 2 prosenttia oli väittämän kanssa täysin eri mieltä, ja hieman enemmän (3 %) vastasi, ettei osaa ottaa kantaa asiaan. (Kuva 12.)

Kuva 12. Tiedän, mitä uraohjaus tarkoittaa -väittämän jakauma koko vastaajajoukossa (n = 273)

Uraohjauksen määrittelyä avoimeen vastauskenttään kirjoitti 152 vastaajaa. Suurimmassa osassa vastauksia uraohjausta määriteltiin opiskelijan oman osaamisen kehittämisen sekä omien vahvuuksien ja kehittämisalueiden tunnistamisen prosessiksi. Jatkuva oppimista ja vaihtelevia opintopolkuja sekä oman opintoalan sisällä että laajemminkin korostettiin. Myös ammatti-identiteetin kehittyminen, itsetuntemuksen lisääntyminen, omista arvoista tietoiseksi tuleminen, opiskelijan hyvinvointi ja toivon ylläpitäminen mainittiin muutamissa vastauksissa. Suuri osa vastaajista kytki uraohjauksen työelämään ja työelämän tarpeisiin. Myös verkostoituminen ja yrittäjyyteen ohjaaminen mainittiin.

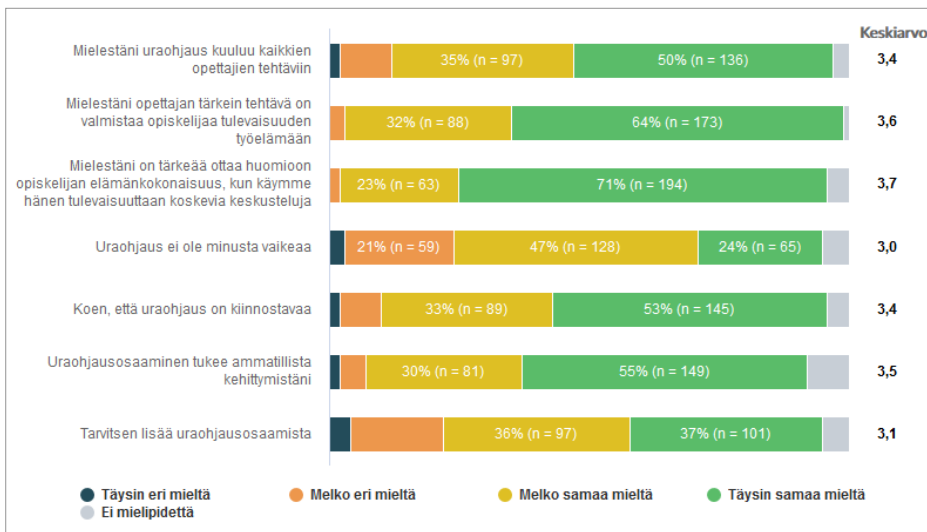
Suurimmassa osassa määritelmiä pysyteltiin yleisellä tasolla, kun taas osa vastaajista kytki uraohjauksen vahvasti oman työnsä ja ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien ja pedagogiikan, kuten HOPS-keskusteluiden, harjoitteluiden ja opinnäytetyön ohjaamisen kontekstiin. Lähes kaikissa määrittelyissä uraohjaus kytkettiin opiskelijan tulevaisuuteen ja elämään laajemminkin, vaikka myös tiukemmin opintojen ohjaamiseen tai tavoiteaikaiseen valmistumiseen liittyviäkin näkemyksiä oli.

Uraohjausta lähestyttiin määrittelemällä sitä myös prosessityyppinä. Vastauksissa pohdittiin, millaisilla prosesseilla uraohjausta toteutetaan. Prosessityyppinä esiintyivät neuvonta, opettaminen, tiedon lisääminen, mentorointi, tukeminen, kannustaminen, reflektiivisyyden edistäminen, keskustelu, kohtaaminen ja vuorovaikutus.

Vain harvoissa vastauksissa tartuttiin ohjaukseen ohjaajan kompetenssien näkökulmasta ja pohdittiin sitä, millaista osaamista uraohjaus vaatii. Esille nostettiin kuitenkin eettisyys, uuden luomisen taito ja tilannetaju sekä substanssiosaamisen merkitys.

Uraohjauksen seitsemässä väittämässä vastaajat olivat myös suurelta osin väittämien kanssa samaa mieltä (kuva 13). Viidessä väittämässä melko samaa mieltä ja täysin samaa mieltä olleet vastaajat edustivat yli 80 prosenttia vastaajista. Vastauksissa korostui selkeä yksimielisyys siitä, että opettajan tehtävänä on valmistaa opiskelijaa tulevaa työelämää varten. Vastaajat olivat myös samaa mieltä siitä, että uraohjaus kuuluu opettajan tehtäviin ja että opiskelijan elämäkokonaisuuden huomioon ottaminen on tärkeää, kun suunnitellaan opiskelijan tulevaisuutta. Vastaajat olivat myös hyvin samanmielisiä siitä, että uraohjaus on merkityksellistä opettajan ja ohjaajan omalle ammatilliselle kehittymiselle. Väittämä ei kuitenkaan ollut aivan yksiselitteisen helppo vastaajille, sillä peräti 8 %:lla vastaajista ei ollut lainkaan mielipidettä. Muissa väittämässä ei mielipidettä -vastauksia on vain 0,7–4,8 %.

Kaikkien väittämien osalta keskiarvot vaihtelivat välillä 3,0–3,7 ja keskihajonnat välillä 0,52–0,87. Suurinta hajonta oli väittämässä *Tarvitsen lisää uraohjausosaamista kohdalla*. Liki 23 % vastaajista oli väittämästä melko eri mieltä tai täysin eri mieltä.

Kuva 13. Uraohjauksen väittämien jakautuminen koko vastaajajoukolla (n = 273)

Ryhmittäisessä tarkastelussa urahjauksen väittämien osalta tilastollisia eroja ilmeni opetus- ja ohjaukokemuksen ryhmien suhteen. *Uraohjaus ei ole minusta vaikeaa* väittämän suhteen eroja ilmeni molempien kokemusten osalta. Kahden vähiten kokeneen ryhmän vastaukset erosivat 11–20 vuotta ohjanneen ryhmän vastauksista. Ryhmä, jonka vastaajien opetus- ja ohjaukokemus oli 11–20 vuotta, oli väittämän kanssa hieman samanmielisempi kuin kokemattomampien vastaajien ryhmä.

Väittämissä *Mielestäni on tärkeää ottaa huomioon opiskelijan elämäntilanteen tulevaisuutta suunniteltaessa* ja *Tarvitsen lisää uraohjausosaamista* oli eroja ohjaukokemuksen mukaisesti. Jälkimmäisessä väittämässä kokenein ryhmä (yli 20 vuotta ohjaukokemusta) erosi kaikista muista ryhmistä ja toi vastauksissaan esiin suurimman tarpeen uraohjauskoulutukselle; ryhmän vastaajat suhtautuivat siis väittämään selvästi muiden ryhmien vastaajia kriittisemmin. Opiskelijan elämäntilanteen huomioimista käsitelleessä väittämässä niiden vastaukset, joilla oli 11–20 vuotta ohjaukokemusta, erosivat 5–10 vuotta ja yli 20 vuotta ohjanneiden vastauksista. Yllättäen tässä väittämässä 11–20 vuotta ohjanneiden vastaukset eivät kuitenkaan eronneet alle 5 vuotta ohjanneiden vastauksista.

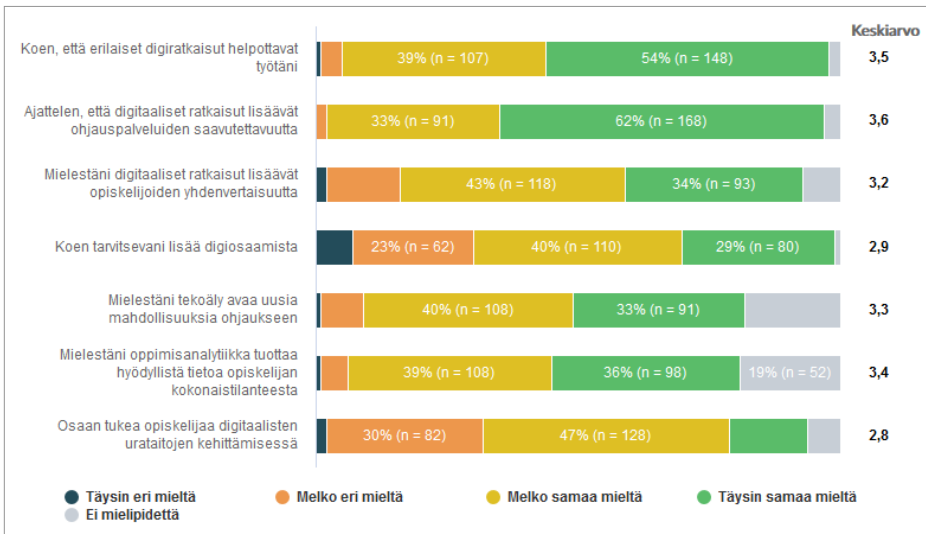
DIGITAALISUUS OHJAUKSESSA

Sosiaalinen media ja digitalisoituminen ovat muuttaneet myös rekrytointia ja työnhakua. Korkeakoulujen uraohjaajien onkin syytä olla tietoisia työelämän trendeistä voidakseen tukea opiskelijoitaan työmarkkinoille hakeutumisessa ja digitaalisten urataitojen kehittämisessä. Digitalisaation vaikutukset ovat nähtävissä niin työmarkkinoilla kuin mahdollisuuksissa oman uran kehittämiseen (Longridge ym. 2013). Hooleyn (2012) mukaan verkkoa ja sen tarjoamia ympäristöjä ei voida pitää erillisenä osana todellisuuttamme ja ympäristöämme. Verkostomainen toiminta, lisääntynyt tiedon määrä, kollektiivinen työskentely ja alustatyöskentely ovat esimerkkejä tekijöistä, jotka lisäävät tarvetta asiantuntijan tiedon ja osaamisen näkyväksi tekemiseen. (Kivelä & Koivunen 2019). Opiskelijoiden tulisi kyetä kehittämään omia digitaalisia urataitojaan, jotta he pystyisivät parantamaan omia uramahdollisuuksiaan (Longridge ym. 2013).

Hooleyn (2012) mukaan verkkoa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia voidaan uran rakentamisen näkökulmasta hahmottaa neljän eri ominaisuuden kautta: verkko toimii tietolähteenä uraan liittyen, sitä voivat hyödyntää erilaisten mahdollisuuksien tarjoamiseen niin työnantajat kuin esimerkiksi koulutuksen järjestäjätkin, se voi toimia sosiaalisen pääoman vaihtamisen foorumina ja demokraattisena kanavana, jossa yksilöt ja ryhmät ovat vuorovaikutuksessa esimerkiksi oman brändinsä luomiseen liittyen tai keskustellakseen kiinnostuksen kohteistaan sekä huolistaan. Digitaalisuus ohjauksessa -osioon sisältyi seitsemän väittämää, joiden avulla haluttiin kartoittaa vastaajan kokemuksia omista digitaalisuustaidoistaan, kyvyistä ohjata opiskelijaa digitaalisten taitojen kehittämisessä sekä mielipidettä tekoälyn ja oppimisanalytiikan mahdollisuuksista tulevaisuuden ohjauksessa.

Digitaalisuus ohjauksessa -osion tavoitteena oli kartoittaa vastaajan kokemuksia omista digitaalisuustaidoista, kyvyistä ohjata opiskelijaa digitaitojen kehittämisessä sekä mielipidettä siitä, mitä tekoäly ja oppimisanalytiikka mahdollistavat tulevaisuuden ohjauksessa. Digitaalisuutta ohjauksessa käsitellyt osakokonaisuus koostui kaikkiaan seitsemästä väittämästä (kuva 14). Tässä kyselyn viimeisessä osiossa oli eniten *ei mielipidettä* -vastauksia. Tekoäly ja oppimisen analytiikka nousivat teemoiksi, joihin osalla vastaajista oli selkeästi vaikea määritellä mielipidettä. *Mielestäni tekoäly avaa uusia mahdollisuuksia ohjaukseen* -väittämässä liki 18 % ja oppimisanalytiikkaa käsitelleessä väittämässä peräti 19 % ei osannut määritellä mielipidettään.

Vastaajat olivat kuitenkin yksimielisiä sitä mieltä, että digitaaliset ratkaisut lisäävät ohjauspalveluiden saavutettavuutta. Liki 95 % vastaajista oli väittämän kanssa melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Digitaalisten ratkaisujen koettiin myös helpottavan vastaajan työtä. Sitä vastoin opiskelijan digitaalisten urataitojen kehittämisen osaamiseen liittyvissä vastauksissa oli jonkin verran hajontaa vastaajien välillä. Hieman yli 30 % vastaajista oli väittämän kanssa melko eri mieltä tai täysin eri mieltä mutta liki 63 % vastaajista oli väittämän kanssa melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Hajonta (0,73) ei kuitenkaan ollut osioin väittämistä suurin. Väittämässä *Koen tarvitsevani lisää digiosaamista* hajonta oli vielä hieman suurempaa (0,89).

Kuva 14. Digitaalisuuteen ja ohjaukseen liittyvien väittämien jakautuminen

Opetus- ja ohjauskokemuksen suhteen ryhmien välillä ei ollut tilastollisia eroja. Alakohtaisessa tarkastelussa nousi esille joitakin ryhmien välisiä eroja väittämässä *Koen tarvitsevani lisää digiosaamista*. Väittämässä muut ryhmät erosivat ICT-, kirjasto- ja tietopalvelualan vastaajista, jotka kokivat selkeästi vähiten tarvetta digiosaamisen lisäämiselle.

Alakohtaisessa tarkastelussa viimeisen väittämässä *Osaan tukea opiskelijaa digitaalisten urataitojen kehittämisessä* palvelualan vastaajat erosivat hieman taiteen ja kulttuurialan, kasvatusalan, kaupan alan sekä ICT- ja kirjasto- ja tietopalvelualan vastaajista. Palvelualan vastaajat suhtautuivat väittämään muita ryhmiä hieman negatiivisemmin.

URAOHJAUKSEEN LIITTYVÄT KOULUTUSTARPEET JA OMAN KORKEAKOULUN OHJAUSTILANNE

Kyselyn päätteeksi jokaisella vastaajalla oli mahdollisuus kahden avoimen kysymyksen kautta kommentoida, millaisia sisältötoiveita hänellä on hankkeen toteuttamalle uraohjaukselluutukselle ja mitä muuta yleistä hän haluaisi nostaa esille ammattikorkeakoulunsa ohjausyhteistyöstä. Täydennyskoulutustarpeitaan ja -toiveitaan kuvaili 93 vastaaja, joista muodostettiin sisällönanalyysin avulla seuraavat yläteemat:

- uraohjauksen tavoitteet ja teoreettiset perusteet
- tekoälyn, uuden teknologian ja digitaalisuuden hyödyntäminen uraohjauksessa
- tulevaisuuden työelämä, ennakointi ja tulevaisuuden osaamistarpeet
- ohjauksen työkalut, menetelmät ja käytännöt
- erityinen tuki ja opiskelijoiden erityisen tuen tarpeet
- kansainväliseen osaamiseen liittyvät asiat.

Oman korkeakoulun ohjaustilannetta kommentoitiin kaikkiaan 95 vastauksessa, jotka analysoitiin teemoittelemalla vastaukset laadullisesti. Teema-alueiksi muodostuivat *osaaminen, opiskelijan tukeminen, resursointi, kaikkien ohjausvastuu* sekä *rakenteet ja prosessit*.

Osaamiseen liittyen korostettiin tulevaisuuden asiantuntijoiden kouluttamista, digitaalisten ratkaisujen merkitystä ohjauksen tukena ja yleisesti (ura)ohjausosaamisen tärkeyttä. Vastauksissa tuotiin esiin opiskelijoiden uraohjaamisen laaja-alaisuus mutta toisaalta myös sen kytkytyminen alan substanssiosaamiseen. Esille nostettiin myös opetus- ja ohjaushenkilöstön vaihteleva osaamisen taso ja korostettiin opinto-ohjaajakelpoisuuden merkitystä.

Opiskelijan tukeminen -teeman maininnoissa korostettiin opiskelijoiden ja heidän erilaisten elämäntilanteidensa ja tarpeidensa ymmärtämisen tärkeyttä. Maininnat liittyivät opiskelijoihin, ohjaajien taitoihin ja ominaisuuksiin sekä opiskelijan ja ohjaajan väliseen suhteeseen ja henkilökohtaisen kohtaamisen merkitykseen. Esiin nostettiin myös opiskelijoiden elämään liittyvät laajemmat ongelmat sekä tarve lisätä opettajien ja ohjaajien osaamista niihin vastaamisessa. Toisaalta todettiin, etteivät kaikki opiskelijat halua tukea, ja pohdittiin, onko opiskelijoiden itseohjautuvuus kadonnut. Vastauksissa otettiin myös kriittisesti kantaa organisaation asettamiin tulostavoitteisiin ja korostettiin opiskelijoiden arvoa.

Resursointiin otettiin voimakkaasti kantaa ja todettiin, että ohjaus on aliresursoitua ja että siihen tulisi olla enemmän aikaa. Maininnoissa nostettiin esiin myös ajan epätarkoi-

tuksenmukainen käyttäminen esimerkiksi sähköisten järjestelmien ylläpitämiseen, jolloin varsinaiseen ohjaustyöhön ei jää aikaa. Resurssien puutteen kerrottiin myös johtavan ohjaushenkilöstön kuormittumiseen ja siihen, että aikaa otetaan muista tehtävistä. Esille nostettiin myös generalistialojen muita suurempi ohjauksen tarve.

Kaikkien ohjausvastuu -teemassa korostettiin pääsääntöisesti kaikkien opettajien roolia opiskelijoiden ohjaajina. Osassa vastauksia nostettiin erityisesti ammattiaineiden opettajien merkitys roolimalleina ja uraohjaajina. Myös tutoropettajajärjestelmään panostaminen mainittiin. Toisaalta kritisoitiin sitä, että ohjaus ja uraohjaus on keskittynyt opinto-ohjaajille tai muuten harvoille henkilöille organisaatiossa sekä kyseenalaistettiin ylipäänsä sitä, että opettajien pitäisi opetustyön lisäksi myös ohjata opiskelijoita.

Rakenteista ja prosesseista oli paljon myönteisiä mainintoja. Todettiin, että ne on hyvin järjestetty, niiden kehittämiseen kiinnitetään huomiota ja että yhteistyö eri toimijoiden välillä on hyvää. Toisaalta nostettiin esille vaihtelu ohjauksen laadussa sekä se, ettei korkeakoululla ole vielä yhteistä ohjaussuunnitelmaa. Yhtenäisiä ohjauskäytänteitä kuitenkin myös epäiltiin, koska eri koulutusaloilla on erilaisia tarpeita. Kritiikkiä suunnattiin myös siihen, ettei ohjauksella ole riittävää profilia ja että ohjausmateriaalit eivät ole saatavilla korkeakouluissa. Myös uraohjauksen näkymättömyyttä osana ohjauksen prosesseja tuotiin vastauksissa esiin. Vastauksissa asetettiin myös rinnakkain opiskelijoiden oppiminen ja taloudelliset arvot.

TULOSTEN YHTEENVETOA JA POHDINTAA

Selvityksen tavoitteena oli koota jäsentynyttä tietoa siitä, miten ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö on orientoitunut tulevaisuuden työhön ja tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen sekä miten se kokee ja arvioi tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen liittyviä osaamistarpeitaan. Selvitys toteutettiin kyselyllä, joka koostui yhdeksästä tulevaisuusorientoituneen uraohjauksen teema-alueesta. Teemat muodostettiin tutustumalla monipuolisesti erilaisiin uraohjauksen kriteeristöihin ja jäsenyyksiin sekä teoriakirjallisuuteen ja tutkimuksiin. Tässä artikkelissa olemme esitelleet kunkin teema-alueen keskeisimmät tulokset.

Vastausten perusteella eri puolilla Suomea olevissa korkeakouluissa näyttäisi olevan varsin yhdenmukaiset ohjauksen toimintakulttuurit, koska korkeakoulukohtaisia eroja ei juurikaan esiintynyt. Myös alakohtaiset erot olivat pieniä. Mikäli alakohtaisia eroja oli, ne liittyivät jonkin teema-alueen yksittäisiin sisältöihin, eivät niinkään kokonaiseen aihealueeseen. Tällaisia pieniä eroja esiintyi esimerkiksi otettaessa kantaa opiskelijan itsemääräämisoikeuteen omiin opintoihinsa, jolloin kaupan ja hallinnon alan opettajat suhtautuivat asiaan muita aloja jonkin verran myönteisemmin. Tekniikan alan opettajat puolestaan suhtautuivat hie- man muita epäilevämmiin siihen, että opiskelijan elämäntilanne olisi opintojen suunnittelun

lähtökohtana. Samoin tekniikan ja kaupan alan opettajat ilmaisivat tuntevansa hieman muiden alojen edustajia huonommin opiskelijoiden erityisen tuen tarpeita.

Kaikille yhteisinä täydennyskoulutustarpeina selvityksestä nousivat erityiseen tukeen, uraohjaukseen ja digitaalisuuteen liittyvät osaamistarpeet. Digitaalisuuden arvelemme korostuneen myös sen vuoksi, että kyselyn toteuttamisen aikoihin korkeakouluissa oli juuri siirrytty covid-19-pandemian vuoksi etätyöskentelyyn verkossa. Vastausten analysoinnissa kiinnitimme huomiota myös siihen, että osa – joskin pieni osa – vastaajista ilmoitti, ettei hyödynnä työssään työelämäverkostoja. Tulokset antoivat myös viitteitä siitä, että moniammatillinen yhteistyö koetaan vaikeampana kuin verkostoissa toiminen. Vaikka käsitteet viittaavat pitkälti samaan, näyttää, että ne hahmotetaan eri tavoilla. Koska ammattikorkeakoulutus on profiloitunut työelämälähtöisyydellään, vastaukset virittävät joka tapauksessa pohtimaan sekä pedagogiikkaa että henkilöstön täydennyskoulutustarpeita.

Sen sijaan tilastollisesti merkittäviä eroja löytyi, kun tarkastelussa huomioitiin vastaajien työkokemuksen pituus. Kyselyn taustatiedoissa olimme muotoilleet kysymykset siten, että vastaajat jakautuivat opetus- ja ohjauskokemuksen suhteen neljään eri ryhmään: vastaajat, joilla on alle viisi vuotta, 5–10 vuotta, 10–20 vuotta ja yli 20 vuotta opetus- ja/tai ohjauskokemusta. Kautta linjan opetus- ja ohjauskokemukseltaan nuorin ryhmä (alle 5 vuotta) erottui varovaisemmilla itsearvioinneilla tai epävarmimmilla kannanotoilla väittämiin. Tämä kannustaa pohtimaan sekä perehdyttämisen käytäntöjä että esimerkiksi vertaismentoroinnin mahdollisuuksia. Ainoastaan yhdessä osiossa: uraohjauksessa, pisimmän työuran tehneet (yli 20 vuotta) ilmaisivat alhaisinta pystyvyyttä. Sen sijaan uransa keskivaiheilla olevat (11–20 vuotta) vastaajat näyttivät tämän kyselyn perusteella olevan kaikkein varmimpia omista uraohjauskompetenseistaan.

Vastauksista löytyi muutama hätkähdyttävä asia, kun merkittävä osa vastaajista oli kokenut ristiriitaa organisaation ja opiskelijan tarpeiden välillä ja joutunut alentamaan arviointikriteereitään saadakseen opiskelijan valmistumaan. Myös opiskelijan tavoiteaikainen valmistuminen aiheutti merkittävälle osalle vastaajista paineita. Tämä kertoo meille ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaustyön jännitteisyydestä määrien ja laatujen ristiriitaisilla kentillä. Se muistuttaa meitä tulostavoitteista ja resursoinnista mutta herättää samalla pohtimaan opetus- ja ohjaustyön eettisiä kysymyksiä ja henkilöstön hyvinvointia.

Kokonaisuutena kysely antaa hyvin myönteisen kuvan korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstön ohjausosaamisesta. Vastaajat kokivat muun muassa tuntevansa hyvin erilaisia koulutusaloja ja -polkuja sekä tulevaisuuden skenaarioita. Toisaalta kun vastauksia suhteuttaa opiskelijoiden uraohjauskokemuksia kartoittaviin tutkimuksiin, näyttää siltä, etteivät kokemukset jostain syystä kohtaa. Siksi jatkossa olisi tärkeää paneutua tarkemmin kysymykseen siitä, miten opetus- ja ohjaushenkilöstön tulevaisuusosaaminen todentuu varsinaisessa toiminnassa: kohtaamisissa opiskelijoiden kanssa.

LÄHTEET

Aura, P., Mäkelä, N. & Kainu, K. 2021. Asiantuntijaosaamisen tukeminen vaatii kokonaisvaltaista otetta. eSignals 15.1.2021. Saatavissa: <https://esignals.fi/kategoria/pedagogiikka/asiantuntijaosaamisen-tukeminen-vaatii-kokonaisvaltaista-otetta/#0b8fab85> [viitattu 13.6.2021].

Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023. ELO-foorumi. 2020. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:34. Helsinki: Valtioneuvosto. PFD-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-536-8> [viitattu 20.8.2021].

Hooley, T. 2012. How internet changed career: framing the relationship between career development and online technologies. *Journal of the National Institute for Career Education and Counselling* 29, 3–12.

IAEVG. 2018. International Competences for Educational and Vocational Practitioners. Approved 2003, Revised 2018. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://iaevg.com/Framework> [viitattu 19.4.2021].

Isosuo, T. & Karttunen, M. (toim.) 2021. Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus. Lähtökohtia ja uraohjauskoulutus. Xamk Kehittää 142. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-323-5> [viitattu 27.4.2021].

Isosuo, T., Karttunen, M. & Komonen, K. (toim.) 2021. Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus. Käytännön kokeilut ja suositukset. Xamk Kehittää 163. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-366-2> [viitattu 20.8.2021].

Juutilainen, P.-K. & Hiillos, M. 2020. Haaga-Helia ohjaa tulevaisuuden työhön. eSignals 6.10.2020. Saatavissa: <https://esignals.fi/kategoria/opiskelu/haaga-helia-ohjaa-tulevaisuuden-tyohon/#0b8fab85> [viitattu 19.8.2020].

Juutilainen, P.-K., Lahtela, M., Aura, P., Mäkelä, N., Rantanen, O., Nikander, L. & Hanula, H., 2021. Uraohjausta korkeakouluissa. Selvitys opetus- ja ohjaushenkilöstön tulevaisuusorientaatiosta, koulutustarpeista ja uraohjaustaidoista. Teoksessa Isosuo, T., Karttunen, M. & Komonen, K. (toim.) 2021. Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus. Käytännön kokeilut ja suositukset. Xamk Kehittää 163. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 16–37. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-366-2> [viitattu 20.8.2021].

Juutilainen, P.-K. & Mäkelä, N. 2018. “Mä oon vaan halunnu olla siinä kampaajakuplassa”. Opintopolku amiksesta korkeakouluun – opiskelijoiden kokemuksia ohjauksesta ja opinnoista. Teoksessa Ikonen, P.-E. & Voutila, K. (toim.) *Jatkoväylällä. Yhteistyöllä ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun*. Xamk Kehittää 55. Mikkeli: Kaakois-Suomen ammattikorkeakoulu, 103–123. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-110-1> [viitattu 13.2.2021].

Juutilainen, P.-K. & Vanhalakka-Ruoho, M. 2011. Ohjaajan kompetenssit - taidanko, ymmärrätkö, olenko, uskallanko? Teoksessa Kasurinen, H., Merimaa, E. & Pirttiniemi, J. (toim.) *OPO Opinto-ohjaajan käsikirja*. Helsinki: Opetushallitus, 226–237.

Kasurinen, H. 2021. Opiskelijälähtöinen ohjauksen palvelujärjestelmä. Luento Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeen uraohjauskoulutuksessa 20.1.2021.

Kivelä, M. & Koivunen, K. 2019. Urataidot vahvistuvat someverkostoissa - Asiantuntija hyöttyy sometaidoista. Teoksessa Rantanen, O., Isosuo, T. & Merivirta, M. (toim.) *Someta duuniin. Digitaaliset urataidot korkeakoulujen uraohjauksessa*. Lapin AMKin julkaisuja Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 25/2019, 40-47. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-330-0> [viitattu 19.4.2021].

Kotila, H. & Vanhanen-Nuutinen, L. (toim.) 2019. Työn ja oppimisen liitto. Toteemi-hankkeen uusia innovaatioita. Haaga-Helian julkaisut 8/2019. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202001081565> [viitattu 19.4.2021].

Longridge, D., Hooley, T. & Staunton, T. 2013. *Building online employability. A guide for academic departments*. Derby: International Centre for Guidance studies, University of Derby.

Ohjaus tulevaisuuden työhön. 2021. Kaakois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/ohjaus-tulevaisuuden-tyohon-the-student-s-counseling-for-the-work-of-the-future/> [viitattu 10.1.2021].

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Jatkuva oppiminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://minedu.fi/jatkuva-oppiminen> [viitattu 19.8.2021].

Pukkila, P. & Helander, J. 2016. Työotteena monialaisuus - katsaus Ohjaamojen monialaisen työn rakentumiseen. *Nuorisotutkimus* 34(3), 53–57.

Rantanen, O., Mäkelä, N., Nikander, L., Hannula, H. & Juutilainen, P.-K. 2021. Uraohjauskoulutus korkeakoulujen henkilöstölle - Miksi ja millä tavoin koulutus rakennettiin?

Teoksessa Isosuo, T. & Karttunen, M. (toim.) Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus. Lähtökohdat ja uraohjauskoulutus. Xamk Kehittää 142. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 32–41. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-323-5> [viitattu 13.6.2021].

Ruponen, R. & Vanhalakka-Ruoho, M. 2013. Ryhmäohjaus työtoimijuuden tukena? Taustatutkimus IT-alalta. *Työelämän tutkimus – Arbetslivsforskning* 11 (1) 2013, 50–65.

Schiersmann, C., Ertelt, B.-J., Katsarov, J., Mulvey, R., Reid, H. & Weber, P. (toim.) 2012. NICE Handbook for the Academic Training of Career Guidance and Counselling Professionals. Network for Innovation in Career Guidance and Counselling in Europe. Heidelberg University, Institute of Educational Science. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://nice-network.eu/pub/> [viitattu 19.4.2021].

Seikkula, J. & Arnkil, T. E. 2009. Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

Seikkula, L. & Arnkil, T. E. 2014. ”Nehän kuunteli meitä!” Dialogeja monissa suhteissa. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

Sinisalo, P. 2000. Ohjauksen ja neuvonnan tutkimuksesta Suomessa. Teoksessa Onnismaa, J., Pasanen, H. & Spangar, T. (toim.). Ohjaus ammattina ja tieteenalana 1. PS-kustannus, 190–206.

Spangar, T., Pasanen, H. & Onnismaa, J. 2000. Alkusanat. Teoksessa Onnismaa, J., Pasanen, H. & Spangar, T. (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 1. PS-kustannus, 5–11.

Torvinen, H. & Leppänen, A. 2014. Verkostoitujan apu -virikekirja. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Uraohjauksen sanakirja. 2013. Uraohjaus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://uraohjauksen-sanakirja.purot.net/uraohjaus> [viitattu 13.6.2021].

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osa. Jaettu ymmärrys työn murroksesta. 2017. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 13a/2017. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-432-0> [viitattu 13.6.2021].

Vanhalakka-Ruoho, M. 2014. Toimijuus ja suunnanotto elämässä. Teoksessa Kauppila, P. A., Silvonen, J. & Vanhalakka-Ruoho, M. (toim.) Toimijuus, ohjaus ja elämäntietä. Reports and Studies in Education, Humanities, and Theology 11. University of Eastern Finland, 39–54.

Vuorinen, R. & Virolainen, M. 2017. Opinto- ja HOPS-ohjauksesta urasuunnittelutaitojen vahvistamiseen ja ohjauspalveluiden laadun arviointiin. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 19(2), 4–19.

LIITTEET

LIITE 1

KYSELYN SAATETEKSTI

Hyvä Kollega

Teemme selvitystä ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstön ura-ohjausosaamisesta ja siihen liittyvistä koulutustarpeista. Kyselyn tulosten perusteella toteutamme korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstölle suunnatun uraohjauskoulutuskokonaisuuden. Aineisto kerätään kuudessa Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeessa mukana olevassa korkeakoulussa. ESR-hanketta rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

Vastauksesi on arvokas, jotta voimme kehittää korkeakoulujemme uraohjausta vastaamaan opiskelijoidemme urasuunnittelun ja tulevaisuustaitojen tarpeita. Kyselyyn vastataan nimettömänä, ja aineiston käsittelyssä noudatamme ehdotonta luottamuksellisuutta. Toivomme, että sinulta löytyy aikaa vastaamiseen, joka vie noin 10–15 minuuttia. Vastausaikaa on 11.5.2020 asti.

Tästä pääset vastaamaan kyselyyn:

<https://link.webropolsurveys.com/S/031336528DFE932B>

Suuri kiitos Sinulle jo etukäteen! Mikäli haluat lisätietoja, vastaamme mielellämme kysymyksiisi.

Ystävällisin terveisin

Päivi-Katriina Juutilainen, yliopettaja, FT, puh. 040-4887388,
paivi-katriina.juutilainen@haaga-helia.fi

Leena Nikander, yliopettaja, KT, puh 040-5877028,
leena.nikander@hamk.fi

Outi Rantanen, lehtori, YTM, puh. 040-6720889,
outi.rantanen@tuni.fi

KYSELYLOMAKE

Ohjaus ammattikorkeakoulussani

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Tämän kyselyn tavoitteena on selvittää, miten ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö
- on orientoitunut tulevaisuuden työhön ja tulevaisuusorientoituneeseen uraohjaukseen
- kokee ja arvioi uraohjaukseen liittyviä osaamistarpeitaan.

Saatujen tulosten perusteella toteutetaan korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstölle suunnattu uraohjauskoulutuskokonaisuus. Aineisto kerätään kuudessa eri ammattikorkeakoulussa, jotka ovat mukana Ohjaus Tulevaisuuden Työhön ESR-hankkeessa.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Aineisto käsitellään anonyymisti. Lisätietoa löydät kyselyn tietosuojailmoituksesta.

Toivomme, että sinulta löytyy aikaa vastaamiseen, joka vie noin 10-15 minuuttia.

Vastausaikaa on 11.5.2020 asti.

Vastauksesi on meille tärkeä, kun kehitämme uraohjausta tukemaan opiskelijoiden urasuunnittelua ja tulevaisuustaitoja.

Lisätietoja:

Päivi-Katriina Juutilainen, yliopettaja, FT; (paivi-katriina.juutilainen@haaga-helia.fi)

Leena Nikander, yliopettaja, KT; (leena.nikander@hamk.fi)

Outi Rantanen, lehtori, YTM; (outi.rantanen@tuni.fi)

1. Kyselyn [tietosuojailmoitus](#) *

Hyväksyn tietosuojailoituksen ja vastausteni tallentamisen

Taustatiedot

2. Organisaatio, jossa työskentelen *

- Centria ammattikorkeakoulu
- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
- Hämeen ammattikorkeakoulu

- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Turun ammattikorkeakoulu
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

3. Työskentelen seuraavalla koulutusallalla

- Humanistinen ala
- Kasvatusala
- Kauppa ja hallinto
- Maa- ja metsätalous
- Palvelualat
- Sosiaaliiala
- Taiteet ja kulttuuri
- Tekniikka, teollisuus ja rakentaminen
- Terveys ja hyvinvointi
- Tietojenkäsittely, tieto- ja viestintäteknologia (ICT) ja kirjasto ja tietopalvelu

4. Kokemukseni opetustyöstä

- ei lainkaan tai alle 5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 11-20 vuotta
- yli 20 vuotta

5. Kokemukseni ohjaustyöstä

- ei lainkaan tai alle 5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 11-20 vuotta
- yli 20 vuotta

6. Tulevaisuusorientaationi *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielihpidettä
Tunnen tulevaisuutta koskevia skenaarioita *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnistan oman alani kehitystrendejä *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnistan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja niiden vaikutuksia *	☐	☐	☐	☐	☐
Uskon, että työelämä muuttuu niin paljon kuin yleisesti väitetään *	☐	☐	☐	☐	☐
Ajattelen, että tulevaisuuden työn tekijän toimeentulo rakentuu useista eri lähteistä *	☐	☐	☐	☐	☐
Uskon, että oppilaitoksemme opetussuunnitelma tukee opiskelijoiden menestymistä tulevaisuuden työelämässä *	☐	☐	☐	☐	☐

7. Koulutusväylät ja -polut opiskelijoille *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielihpidettä
Tunnistan koulutusjärjestelmän tarjoamia osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia monipuolisesti *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen oman alani erilaisia koulutuspolkuja *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen oman organisaation erilaisia koulutus- ja opintomahdollisuuksia *	☐	☐	☐	☐	☐
Kannustan opiskelijoitani hyödyntämään erilaisia koulutus- ja opintomahdollisuuksia *	☐	☐	☐	☐	☐
Toisen asteen ammatillisen koulutuksen väylää tulevien opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ovat yhtä hyvät kuin lukion suorittaneiden *	☐	☐	☐	☐	☐
Otan jatkuvan oppimisen mahdollisuudet huomioon ohjatessani opiskelijoita *	☐	☐	☐	☐	☐

8. Säädökset ja ohjeet *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielihpidettä
Tunnen ammatillista koulutusta ohjaavan lainsäädännön *	☐	☐	☐	☐	☐
Korkeakoulumme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ohjaa työtäni *	☐	☐	☐	☐	☐

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Tunnen ammattikorkeakoulumme tutkintosäännön *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen oman organisaationi ohjausta koskevat ohjeistukset, esim. ohjaussuunnitelma *	☐	☐	☐	☐	☐

9. Ohjaus- ja tukipalvelut *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Tiedän, miten opiskelijan ohjausprosessi korkeakoulussamme toteutuu *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen korkeakouluni opiskelijoiden käytössä olevat tukipalvelut *	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän, miten toimin, jos opiskelijalla on jaksamisongelmia *	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän korkeakoulumme linjaukset, miten toimitaan, jos opiskelijan opinnot eivät etene *	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan ohjata opiskelijaa korkeakoulumme tukipalveluiden käytössä *	☐	☐	☐	☐	☐

10. Verkostoituminen ja yhteistyö *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Koen moniammatillisen yhteistyön tukevan ohjaustyötäni *	☐	☐	☐	☐	☐
Työelämäyhteyksien rakentaminen on minulle helppoa *	☐	☐	☐	☐	☐
Hyödynnän erilaisia työelämän verkostoja opetus- ja ohjaustyössäni *	☐	☐	☐	☐	☐

11. Opiskelijan ohjaaminen *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Koen tärkeäksi, että minulla on aikaa pysähtyä ja kuunnella opiskelijan ongelmia *	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan tukea opiskelijaa hänen vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa *	☐	☐	☐	☐	☐

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Ajattelen, että kulttuuriset erot eivät aiheutta haasteita opetuksen toteuttamiselle *	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni heterogeeniset opiskelijaryhmät rikastuttavat opetusta *	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni erityisen tuen tarve ei vaikuta opiskelijan opinnoista suoriutumiseen *	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnistan opiskelijan erityisen tuen tarpeen *	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan kohdata luontevasti sukupuolivähemmistöön kuuluvan opiskelijan *	☐	☐	☐	☐	☐
Kunniotan opiskelijan valintoja, vaikka ne omasta mielestäni eivät olisikaan järkeviä *	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijan kannustaminen ja itsetunnon tukeminen ovat minulle tärkeitä *	☐	☐	☐	☐	☐
Ajattelen, että opiskelijalla on itsemääräämisoikeus omiin opintoihin *	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijan elämäntilanne on opintojen suunnittelun lähtökohdana *	☐	☐	☐	☐	☐
En koe ristiriitaa opiskelijan edun ja organisaation edun välillä *	☐	☐	☐	☐	☐
Vaatus opiskelijan tavoiteaikaisesta valmistumisesta ei aiheuta minulle paineita *	☐	☐	☐	☐	☐

12. Opiskelijan osaamisen arviointi *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Koen, että en ole joutunut alentamaan arviointiperusteita, jotta opiskelija valmistuu *	☐	☐	☐	☐	☐
Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen on minusta helppoa *	☐	☐	☐	☐	☐
Ajattelen, että opiskelija voi saavuttaa opetussuunnitelman mukaisia osaamistavoitteita toimimalla työelämässä *	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni monipuoliset arviointikäytännöt eivät vaaranna opiskelijoiden yhdenvertaisuutta *	☐	☐	☐	☐	☐

13. Tiedän mitä uraohjaus tarkoittaa *

Täysin samaa mieltä

- Melko samaa mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä
- En osaa sanoa

14. Kerro tarkemmin, mitä uraohjauksella mielestäsi tarkoitetaan

15. Uraohjaus *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Mielestäni uraohjaus kuuluu kaikkien opettajien tehtäviin *	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni opettajan tärkein tehtävä on valmistaa opiskelijaa tulevaisuuden työelämään *	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni on tärkeää ottaa huomioon opiskelijan elämäntilanne, kun käymme hänen tulevaisuuttaan koskevia keskusteluja *	☐	☐	☐	☐	☐
Uraohjaus ei ole minusta vaikeaa *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että uraohjaus on kiinnostavaa *	☐	☐	☐	☐	☐
Uraohjausosaaminen tukee ammatillista kehittymistäni *	☐	☐	☐	☐	☐
Tarvitsen lisää uraohjausosaamista *	☐	☐	☐	☐	☐

16. Digitaalisuus ohjauksessa *

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Koen, että erilaiset digiratkaisut helpottavat työtäni *	☐	☐	☐	☐	☐
Ajattelen, että digitaaliset ratkaisut lisäävät ohjauspalveluiden saavutettavuutta *	☐	☐	☐	☐	☐

	Täysin eri mieltä	Melko eri mieltä	Melko samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei mielipidettä
Mielestäni digitaaliset ratkaisut lisäävät opiskelijoiden yhdenvertaisuutta *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen tarvitsevani lisää digiosaamista *	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni tekoäly avaa uusia mahdollisuuksia ohjaukseen *	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni oppimisanalytiikka tuottaa hyödyllistä tietoa opiskelijan kokonaistilanteesta *	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan tukea opiskelijaa digitaalisten urataitojen kehittämisessä *	☐	☐	☐	☐	☐

17. Mitä sisältöjä toivot uraohjauskoulutukseen?

18. Mitä muuta haluaisit vielä sanoa ammattikorkeakoulusi ohjaustyöstä?

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

TUTKIMUSLUPALOMAKE

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS
 Tieteellinen tutkimus / opinnäytetyö

1	Tutkimuksen nimi Ohjaus tulevaisuuden työhön –ESR-hanke. Opetus- ja ohjaushenkilöstön orientaatio tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen.
2	Tutkimuksen tekijä(t) Ohjaus tulevaisuuden työhön Teema 2- hanketoimijat: Päivi-Katriina Juutilainen (projektipäällikkö Haaga-Helia), Leena Nikander (projektipäällikkö HAMK), Outi Rantanen (projektipäällikkö TAMK). Nina Mäkelä (asiantuntija, Haaga-Helia), Pirjo Aura (asiantuntija, Haaga-Helia); Heikki Hannula (asiantuntija, HAMK). Lisäksi lehtori Mia Lahtela, Haaga-Helia. Yhteyshenkilöt hankekumppanikorkeakouluissa: Piia-Elina Ikonen (projektipäällikkö XAMK); Anne Rouhelo (projektipäällikkö Turun AMK) ja Hanna Lahnalampi (projektipäällikkö Centria). Koulutusohjelma ja toimipiste Koko Haaga-Helian opetus- ja ohjaushenkilöstö. Sama kysely lähetetään myös Centria AMK:n, HAMK:n, TAMK:n, Turun AMK:n ja XAMK:n opetus- ja ohjaushenkilöstölle.
3	Opinnäytetyön ohjaaja tai tutkimushankkeen vastuuhenkilö <i>(nimi, virka-asema, puhelin tai s-postiosoite)</i> Päivi-Katriina Juutilainen, yliopettaja, FT; (paivi-katriina.juutilainen@haaga-helia.fi) Leena Nikander, yliopettaja KT; (leena.nikander@hamk.fi) Outi Rantanen, lehtori, YTM; (outi.rantanen@tuni.fi)
4	Tutkimussuunnitelman tiivistelmä ja tutkimuksen tavoitteet Useiden tutkimusten ja selvitysten perusteella korkeakouluopiskelijat eivät koe saavansa riittävästi valmiuksia oman uransa ja tulevaisuutensa suunnitteluun. Viime vuosina monet korkeakoulut ovatkin kiinnittäneet huomiota ohjaus-, neuvonta- ja tiedotuspalvelujen (ONT) laatuun ja mm. kirjoittaneet auki omia ohjaussuunnitelmiaan, joissa ONT-palveluja on systematisoitu ja tehty näkyviksi. Ohjaussuunnitelmien perusteella korkeakoulut pyrkivät edistämään ”kaikki ohjaavat”-periaatetta, jolloin myös pedagogiikkaa halutaan kehittää opiskelijoiden urasuunnittelua ja tulevaisuustaitoja tukevaksi. Tutkimuksessa selvitetään, miten ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö <ul style="list-style-type: none"> - on orientoitunut tulevaisuuden työhön ja tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen - kokee ja arvioi tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen liittyviä osaamistarpeitaan Aineisto kerätään Webropol-kyselyllä kussakin korkeakoulussa. Tarvittaessa aineistoa syvennetään myöhemmin laadullisin menetelmin (haastattelut, palvelumuotoilu). Tutkimuksen tulosten perusteella suunnitellaan ja toteutetaan hankkeessa mukana olevien korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstölle suunnattu uraohjauskoulutuskokonaisuus. Molemmat toimenpiteet on kirjoitettu toteutettaviksi hyväksytyssä ESR-hankehakemuksessa.
5	Toimeksiantaja Ohjaus tulevaisuuden työhön –ESR-hanke (Hankekumppanit XAMK, Centria, Haaga-Helia, HAMK, TAMK, Turun AMK)
6	Tutkimuksen perusjoukko ja toivottu otoksen koko (perusjoukon määrittely, arvio perusjoukon koosta, toivottu otoksen koko) Haaga-Helian kaikkien koulutusohjelmien pedagoginen opetus- ja ohjaushenkilöstö

7	<p>Tutkimuksen aikataulu</p> <p>Kyselyn ajankohta 1.4. – 16.4.2020. Aineiston analyysi huhti-kesäkuussa 2020.</p>
8	<p>Kuvaus tutkimusmenetelmistä (tai liitetiedostona tutkimussuunnitelma)</p> <p>Strukturoitu kysely, jossa on mukana avoimia kysymyksiä. Kysymyksillä selvitetään opetus- ja ohjaushenkilöstön käsityksiä omasta uraohjausosaamisestaan sekä orientaatiota tulevaisuussuuntautuneeseen uraohjaukseen. Kysymykset on laadittu ohjaajien kansainvälisten kompetenssiluokitusten (IAEVG, NICE) perusteella.</p> <p>Aineisto käsitellään kvantitatiivisin menetelmin; avoimet kysymykset laadullisin menetelmin. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti.</p>
9	<p>Päiväys, tutkimuksen tekijän (tai tekijöiden yhteyshenkilön) allekirjoitus ja yhteystiedot</p> <p>Päiväys Nimi</p> <p>Allekirjoitus _____</p> <p>Puh S-posti Osoite</p>
10	<p>Päiväys ja ohjaajan allekirjoitus</p> <p>Päiväys Nimi</p> <p>Allekirjoitus _____</p>
11	<p>Tutkimuslupahakemus toimitetaan sähköpostitse osoitteeseen</p> <p>pekka.lahti@haaga-helia.fi</p> <p>tai kirjeitse osoitteeseen</p> <p>Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Pekka Lahti Ratapihantie 13 00520 Helsinki</p>

12	Tutkimusluvan myöntämistä koskeva päätös ☐ Myönnän tutkimusluvan. ☐ En myönnä tutkimuslupaa. Päiväys ____ . ____ 20 ____ _____ Teemu Kokko rehtori
-----------	---

Tutkimusluvan myöntämisen ehtona on se, että tutkimuksen/selvityksen tekijä sitoutuu huolehtimaan tietojen käsittelystä ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa koskevan lainsäädännön. Tutkimuksen/selvityksen tekijä on velvollinen käyttämään tietoja/aineistoa luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän tutkimuksen/selvityksen tekemiseksi sekä turvaamaan tarkastelemiensa henkilöiden intimitetin ja anonymiteetin. Tutkimuksen/selvityksen toteuttamisen jälkeen aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

